

Informe Activitats 2008

Informe Activitats 2008	1
Cooperació al Desenvolupament	1
Aigua i Governabilitat	1
Serveis Bàsics i Ciutadania	7
Energia i Sostenibilitat	13
Educació per al Desenvolupament.	20
Formació	20
Sensibilització, Incidència i Recerca.	23

El present informe pretén retre comptes a l'Assemblea de socis i sòcies de l'Associació Catalana d'Enginyeria Sense Fronteres del conjunt d'activitats desenvolupades durant l'any 2008, al àmbits de Cooperació i Educació per al Desenvolupament, així com a la construcció i al relacionament institucional de la nostra entitat.

Cooperació al Desenvolupament

Aigua i Governabilitat

El Salvador

Durant el 2008, es van integrar els dos projectes amb que es desenvolupaven la intervenció al país en un únic programa, recolzat per l'AECID i l'ACCD, que també es desenvolupa en col·laboració amb ISF-APD i ESF-GAL a Nicaragua i Hondures.

Tot i així, encara resta oberta l'execució d'infraestructures en paral·lel a aquest programa, amb el que s'ha obert la feina a dues noves zones i contraparts, replicant l'experiència desenvolupada al país des de fa més de deu anys.

A aquest programa, s'han començat a desenvolupar les infraestructures d'aigua potable i sanejament de tres comunitats als departaments de La Libertad i La Paz, mentre que se segueix amb el procés de planificació hidràulica als onze municipis de la primera regió i es comença un procés semblant al departament de Cabañas, afectat per projectes miners. Ha continuat en paral·lel el suport als espais de la societat civil salvadorenca per tal d'avançar en el marc legislatiu i institucional del sector aigua, aportant la realització de diferents estudis sobre la seva situació i els reptes i amenaces dels processos d'integració econòmica en marxa a la regió.

Taula 1 Activitats de Cooperació al Salvador

Activitats	Descripció i Impactes
Desenvolupament de les infraestructures necessàries per als sistemes d'aigua potable, d'aigües grises i construcció de latrines millorades en les comunitats beneficiàries en La Libertad.	<p>S'ha donat seguiment per mitjà de reunions i enquestes a quatre comunitats: Charcon, Granadillas, Chilama i Espíritu Santo, donant acompanyament per a la consecució dels requisits previs per al desenrotllament de les infraestructures.</p> <p>En Charcon s'ha construït un pou amb una profunditat de 107 metres i s'estan realitzant els treballs de desenvolupament del mateix. S'ha entregat a cada família beneficiària d'una latrina un memoràndum amb les activitats a les quals ells s'han compromés quan van firmar les cartes compromís. En Espíritu Santo es porta a terme la construcció de les latrines adoberes seques familiars.</p> <p>En la comunitat el Charcón, es va realitzar una capacitació sobre càlcul de quota en la comunitat Charcón. En la comunitat Espíritu Santo, s'ha capacitat i constituït el seu comitè d'aigua.</p> <p>Executat el sanejament ambiental de la comunitat de Tilapa, durant l'any 2008 s'ha iniciat la implementació del seu sistema d'aigua potable (al 50%), per a 147 famílies, treballant-se també en el desenrotllament de capacitats de les poblacions beneficiàries tant en la gestió i manteniment de les infraestructures com en la protecció del</p>

	<p>recurs hídric. En este sentit, s'està facilitant la creació d'un operador mancomunat per als servicis indicats, l'Associació de Sistemes autònoms d'Aigua Potable i Sanejament (ASAPS), com més avant es detalla.</p>
<p>Desenvolupament d'una campanya hidrosanitària per a la millora de l'ús de l'aigua i el sanejament en comunitats, a través de formació de comitès de sanejament, capacitacions presencials i programes de ràdio, en La Libertad.</p>	<p>12 capacitacions han sigut impartides a les comunitats, a més de reunions amb les Adescos i Comité d'aigua i sanejament d'El Charcón i Espíritu Santo, on a més s'ha realitzat una capacitació sobre l'ús de les LASF (Latrina adobera seca familiar).</p> <p>Així mateix, s'ha completat una campanya hidrosanitaria semblant en altres comunitats: Sant Joan Buenavista, Santa Marta i Nuevo Amanecer (les quals compartixen un sistema d'abastiment d'aigua); Tilapa, Pajales (beneficiada el 2004 amb un sistema d'abastiment d'aigua rural i el 2008 s'ha completat amb un sistema de biofiltres), i Granadillas, cantó format per 8 comunitats.</p>
<p>Enfortiment dels comitès d'aigua i sanejament existents i implementació i desenrotllament de l'Associació de Sistemes d'Aigua Potable en La Llibertat</p>	<p>L'aportació des d'ASAP, es dóna en les comunitats que demanen suport puntual respecte d'això, i en atenció a inquietuds que les directives sol·liciten al promotor local assignat.</p> <p>En este període s'ha treballat recolzant en:</p> <p>Tilapa, Pajales i Nazareth, en activitats d'elaboració de Plans de Treball.</p> <p>Elaboració d'informe Administratiu-Financer en comunitat Sant Joan Buenavista. Revisió de Model reglament de servicis, incorporant aspectes relacionats amb sanejament.</p> <p>Comunitat El Cimarron del Puerto de La Libertad, en elaboració de reglament de serveis.</p> <p>Coordinació per a capacitar a Comité d'Aigua electe en Comunitat El Triunfo.</p> <p>Acompanyament en recorregut general al sistema d'aigua de Tilapa (Captació, Xarxes, terrenys de tanc), etc.</p> <p>Suport a l'Equip de Pla director, per a presentar proposta de tràmits per a l'ús de les fonts en les comunitats Arco Iris, El Cacique, El Tanque, La Dalia.</p> <p>Respecte de les comunitats identificades per a formar part de l'ASAP (11), es compta amb la carta de la sol·licitud d'afiliació, i els criteris per a ser part de l'ASAPS. S'ha determinat el nombre de membres a triar i s'ha presentat en assemblea preparatòria, l'aprovació d'Estatuts, elecció de Junta Directiva provisional i formalització de l'acta de constitució per a presentar al Ministeri de Governació.</p>
<p>Millora i actualització de les bases de dades i cartografies referents al recurs hídric i generació, publicació i difusió d'anàlisi per conca, municipi i comunitats en el departament de La Llibertat i el departament de Cabanyes, atenent especialment als impactes generats per les activitats</p>	<p>S'ha millorat l'eina per a la gestió dels recursos hídrics i les alternatives d'abastiment, i adaptat a les noves problemàtiques i zones de treball. Així mateix, s'ha redactat el document metodològic del Pla Director.</p> <p>En La Libertad, es va presentar als representants de l'alcaldia de Chiltiupan les principals activitats que es realitzaren per part del projecte en el municipi i s'establixen contactes amb alguns membres i dirigents comunitaris a fi d'obtenir la major quantitat d'informació útil.</p> <p>S'han presentat els resultats de l'estudi de pla director en el municipi de Tamanique, així com els diagnòstic i alternatives d'abastiment i sanejament a 20 comunitats del municipi de Tamanique.</p> <p>S'ha presentat i s'està utilitzant la metodologia del Pla director per a la intervenció en el projecte de "Reducció de Vulnerabilitat Social i ambiental de les comunitats rurals i la seua urbanes en el municipi de Santa Isabel Ishuatan", realitzat per la UNES i ACUA.</p>

<p>mineres i hidroelèctriques</p>	<p>En Cabanyes, es contracte el personal i es va definir la metodologia d'intervenció. S'ha recopilat alguna informació, però seguix el procés en coordinació amb l'organització local ASIC a causa de la seua forta implementació en el territori.</p> <p>S'ha iniciat en reconeixement de la conca del Titihuapa i es va determinar l'inventari de rius afluents, determinant com futurs punts de control la confluència dels dits rius amb el Titihuapa. Es va fer un recompte dels cantons i les comunitats que es troben ubicades dins de la <i>sub</i> conca, molt pròximes al riu, i en les que es durà a terme l'alçament d'informació. Aquesta distribució comprén els departaments de Cabanyes i Sant Vicent, amb quatre municipis en cada un i 28 cantons en total, 15 en Cabanyes i 13 en Sant Vicent.</p> <p>S'han iniciat els contactes amb les comunitats per a donar a conèixer els projectes previstos que s'executaran en la zona (preses per a generació d'energia hidroelèctrica i explotacions mineres), i establir d'aquesta manera els primers contactes amb els habitants de la zona. Per a això s'han realitzat vídeo-tallers en les comunitats i s'ha iniciat la visita dels líders de les comunitats de la zona per a donar a conèixer el projecte.</p>
<p>Suport a la constitució i el desenrotllament d'un grup de treball amb governs locals, comunitats i entitats que treballen en la planificació dels recursos hídrics a nivell de conca en La Libertad</p>	<p>Realitzades 3 jornades d'anàlisi de la problemàtica en el municipi de Huizúcar amb la xarxa de comunitats unides per la defensa del recurs hídric en la serralada d'El Bálsamo, les quals tenen els temes següents:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Instruments legals, l'arbre de poder i l'estat (38 participants) 2. L'estat el municipi i el seu territori (40 participants) 3. El mapa de poder (45 participants) <p>Les comunitats d'El Cajón, Sant Antonio i Nazareth s'acosten a ACUA, per a definir estratègies que garanteixin accions d'incidència per a aturar la construcció d'urbanitzacions en la zona i hi sigui com un punt d'agenda en la xarxa de comunitats unides per la defensa del recurs hídric en la Serralada d'El Bálsamo.</p>
<p>Sensibilització, organització i seguiment de les comunitats en La Llibertat en processos de reclam de l'accés a l'aigua i el sanejament, a escala local i nacional</p>	<p>S'han elaborat dos paquets de material de suport per a les entregues i realitzar el seguiment a les comunitats, i s'està elaborant el material sobre conques hidrogràfiques i el cicle de l'aigua, per a utilitzar en les capacitacions comunitàries, així com materials gràfics de difusió per a la promoció del projecte i 6 programes radials de l'espai "construïm ciutadania" de Ràdio Bálsamo. Per municipis:</p> <p>Municipi del Puerto de La Libertad: S'han enfortit dos comunitats del municipi del Port de la Llibertat (Maria Auxiliadora i Chilama) sobre l'organització de la mateixa i les funcions del comitè d'aigua i s'assisteix a altres com a Nuevo Toluca.</p> <p>Municipi de Comasagua: En el municipi de Comasagua s'han enfortit les ADESCOS de 7 comunitats per a treballar en el procés de gestió del sistema d'abastiment proposat en l'estudi tècnic. Per a això s'ha creat un comitè intercomunal amb les comunitats de La Finquita, San Rafael, La Ceiba, La Dàlia, El Cacique, Los Leones i Violeta-Arcoiris, amb un total de 24 delegats de les 7 comunitats.</p> <p>Municipi de Panchimalco: En Panchimalco la Comunitat Las Morenas ha consolidat la seua gestió de la personalitat jurídica i se'ls recolza en el treball d'un reglament previ per a la gestió del sistema comunitari que ANDA realitzarà.</p> <p>Municipi de Nuevo Cuscatlán: S'han analitzat les amenaces, els riscos i les vulnerabilitats en el territori i el paper de les estructures comunals.</p> <p>Municipi de Huizúcar: S'està donant seguiment a la comunitat del Almendro per a la construcció d'un pla d'incidència per a la gestió del sistema d'aigua.</p> <p>Municipi de Tamanique: Es realitza l'acompanyament a la comunitat Santa Lucía, La Cruz i Tarpeia per a la revisió d'estatuts i, suport a</p>

	<p>les Junes Directives.</p> <p>Realitzades 2 jornades per a crear les Bases per a la construcció de l'agenda hídrica local del municipi de Huizúcar amb la xarxa de comunitats unides per la defensa del recurs hídric en la serralada del Bálsamo. En les activitats van participar 15 comunitats (amb 58 participants), amb la representació de les diferents estructures, i es van formar comissions per a discutir els temes de l'agenda hídrica.</p> <p>S'han intercanviat experiències de gestió, execució i administració del sistema d'aigua potable entre comunitats.</p> <p>Es va dur a terme una concentració en l'Assemblea Legislativa i Procuradoria per a la Defensa dels Drets Humans per a exigir que s'orienten recursos en l'assignació pressupostària per a resoldre el problema d'abastiment d'aigua en zones rurals del país amb especial èmfasi en la Serralada del Bálsamo.</p> <p>S'han capacitat un total de 46 hòmens i 88 dones a través de tallers sobre el dret humà a l'aigua. I es van fer valoracions sobre el mateix tema en 6 comunitats del municipi de Comasagua. Es va desenrotllar un festival ciutadà en el municipi de Comasagua amb el nom "Exigint el nostre dret humà a l'aigua potable" en el centre de Comasagua, i el Festival pel dret humà a l'aigua en el municipi de Tamanique.</p>
<p>Sensibilització, organització i seguiment de les comunitats semiurbanes en La Libertad en processos de reclam de l'accés a l'aigua i el sanejament, a escala local i nacional, així com en Cabanyes.</p>	<p>S'han editat 1,000 cartilles de l'ABC de l'aigua. Distribució als membres del comitè prodefensa de l'aigua de Saragossa de 2000 fulls de cartes ciutadanes i 50 afiches, per a promoure i difondre la carta ciutadana pel dret a l'aigua en el marc de la Campanya Democràcia Blava L'aigua és la nostra! Es van arreplegar 750 cartes firmades de les 2000 que es van entregar a membres del Comitè prodefensa de l'aigua.</p> <p>Es van emetre 112 falques radials, per a promoure i motivar les persones a la firma de la carta per la reforma constitucional pel dret humà a l'aigua.</p> <p>Presentació de petició de normalització del servei d'aigua potable, davant de la Presidència d'ANDA. A Zaragoza s'ha recolzat l'Enllaç de Les associacions de Consumidores i Consumidors d'El Salvador (ENLACES), tot constituint la comissió per a la defensa dels drets de les i els consumidors.(constituïda per 10 persones de diferents comunitats).</p> <p>En Cabanyes, es va realitzar una activitat denominada "EL AIGUA ÉS NUESTRA" L'activitat es va emmarcar dins de la campanya ciutadana DEMOCRÀCIA BLAVA, la qual pretén que l'assemblea legislativa declari L'AIGUA SIGA CONSIDERADA COM UN BÉ COMÚ. També es va acompanyar la protesta a la construcció de la Presa El Chaparral i es va participar en la "Caravana Centreamericana en Defensa de l'Aigua" que havia iniciat a Managua.</p> <p>Participació en la trobada sobre canvi climàtic i mineria en el Pilguin-Honduras i en el VIII Trobada de l'Aliança centreamericana contra la mineria metàl·lica, així com en la Trobada nacional de comunitats afectades per la mineria realitzat en la plaça Francisco Morazán en Sant Salvador.</p> <p>S'han preparat 8 falques radials i es preveu retransmetre 400 falques mensuals per ràdio Victòria, així com material per a retransmetre en el programa "Veu Ecològica".</p>
<p>Constitució i desenrotllament de fòrums municipals de discussió de polítiques hídriques en La Libertat</p>	<p>S'han realitzat tallers i fòrums sobre la problemàtica de l'aigua amb candidats a alcaldes i consells municipals dels municipis de Comasagua, Huizucar, Tamanique i Port La Llibertat. El taller va comptar amb la presència de representants dels partits polítics dels 5 municipis</p> <p>Organitzats i facilitats altres 3 fòrums ciutadans denominats "Reducció</p>

	<p>de la vulnerabilitat hídrica i física en l'agenda dels partits polítics, diàleg i compromisos amb la població per a l'exercici municipal 2009-2012", amb l'objectiu que la població formule les seues demandes quant a aigua, i els candidats a les alcaldies assumeixin revisar aquestes demandes en cas de resultar elegits com a alcaldes.</p> <p>Com resultat dels Fòrums, els candidats dels 3 municipis van firmar una carta de compromís amb la ciutadania en què es comprometen a treballar per a esmenar les demandes de la població quant a aigua, sanejament i protecció del recuse. Per a donar seguiment a aquests acords s'han creat 2 comissions de seguiment en els municipis de Comasagua i Huizucar, integrades per habitants dels municipis.</p>
Desenvolupament d'ordenances municipals sobre gestió de conques i suport als plans estratègics municipals que inclouen actuacions relacionades amb la gestió de conques segons els diagnòstics generats en La Llibertad	<p>En el pla de treball de la xarxa de comunitats unides per la defensa del recurs hídric de Huizucar es planteja enfortir i recolzar una proposta d'ordenança Municipal de protecció del recurs, la qual es treballà i fou presentada en el Fòrum municipal de polítiques públiques com una demanda de la població als candidats a l'alcaldia per a l'exercici 2009-2012.</p> <p>Reunió de treball de l'equip d'ACUA amb la municipalitat de Santa Tecla interessada a conèixer dels documents elaborats de pla director, per a prendre'ls en compte en el pla d'ordenament territorial i ambiental de la dita municipalitat, en el que es planteja arribar a una cobertura del 100% d'abastiment per al 2010.</p>
Sensibilització i incidència a Espanya i El Salvador sobre la gestió sostenible de l'aigua a Amèrica central	<p>S'ha elaborat un estudi sobre l'impacte dels Acords d'Associació UE-Amèrica central, presentat a Brussel·les, coincidint amb la 6a ronda de negociacions entre la UE i CA.</p> <p>S'han realitzat dos conversatoris: "L'economia de l'aigua" "Model tarifari d'aigua potable; avanços i desafiaments"</p>

Argentina

Durant l'any 2008, s'ha continuat amb el suport a les organitzacions que conformen el Moviment Nacional Campesino e Indígena (MNCI). Els beneficiaris directes són 4.500 famílies de comunitats camperoles i indígenes de les províncies de Mendoza, Còrdova, Santiago del Estero, Salta, Jujuy, Misiones i Buenos Aires

Les activitats d'enfortiment organitzatiu entorn de la gestió integral dels recursos hídrics s'han centrat en el desenvolupament d'un pla de capacitació, la generació de mecanismes de participació, així com la participació en xarxes pel dret a l'aigua. L'objectiu del pla de capacitació és l'enfortiment de les capacitats tècniques i polítiques de les organitzacions, la generació de coneixement i debat entorn de les principals problemàtiques sobre la situació del recurs hídric en els territoris. El pla de capacitació s'està desenvolupant adaptant-se a la diversitat de la situació dels recursos hídrics en les diverses províncies. Els eixos temàtics comuns han sigut la gestió comunitària de l'aigua, l'aigua com a dret, els marcs normatius provincial i nacional, i la formació tècnica en qualitat d'aigües, així com en alternatives d'abastiment per a consum humà i animal.

Les accions formatives i d'incidència política s'estan complementant amb el desenvolupament de sis mòduls demostratius d'abastiment. Paral·lelament s'avança en la investigació per a la planificació integral dels recursos hídrics, amb la implementació del Sistema d'Informació Geogràfica.

Així mateix, en menor grau que en anteriors fases, s'han desenrotllat infraestructures modulars para en algunes comunitats.

Taula 2 Activitats de Cooperació a l'Argentina

Activitats	Descripció i Impactes
Enfortiment dels processos	S'han desenvolupat tallers locals adaptant-se a la diversa situació dels recursos hídrics en els territoris. Els eixos temàtics comuns han sigut la

<p>organitzatius i de participació de les 6 organitzacions de comunitats camperoles indígenes provincials en la gestió integral dels recursos hídrics en els seus respectius territoris, les seues províncies i a nivell nacional.</p>	<p>gestió comunitària de l'aigua, l'aigua com a dret, els marcs normatius provincial i nacional, i la formació tècnica en qualitat d'aigües, així com en alternatives d'abastiment per a consum humà i animal.</p> <p>S'ha dut a terme reunions amb funcionaris dels diversos departaments i secretàries de recursos hídrics en Salta, Santiago del Estero i Jujuy, que ha permès transmetre la necessitat millorar els marcs legals actuals i les polítiques públiques en l'actualitat. Cal destacar la concessió definitiva de 59 metres cúbics diaris en la comunitat de San Luís (Salta) i les propostes de conveni de col·laboració amb diverses facultats de les universitats de Jujuy, Salta, Buenos Aires, Còrdoba i Cuyo.</p> <p>Des de les organitzacions camperoles indígenes s'està promovent la participació en xarxes provincials de Jujuy, Santiago del Estero, Còrdoba i Mendoza. Com a MNCI s'ha promogut la participació en una xarxa internacional de lluita per l'aigua en col·laboració amb la Via Campesna Sud-amèrica, fonamentalment amb la participació d'organitzacions de Bolívia, Xile, Paraguai, Brasil i Argentina.</p> <p>A través d'un fòrum nacional sobre l'Aigua desenvolupat en Rosario a l'agost s'ha vinculat a diverses organitzacions de l'àmbit urbà (Rosario, Còrdoba i Buenos Aires) i rural (a Argentina i en diversos països de Llatinoamèrica) entorn de la problemàtica de l'Aigua. S'han elaborat materials radials i s'ha contactat amb ràdios FM de Santiago del Estero, Buenos Aires i Còrdoba per a la seua difusió. S'han desenvolupat xarrades en universitats i centres culturals de Catamarca, Tucumán, Rosario, Mendoza, Còrdoba i Buenos Aires.</p>
<p>Accés a l'aigua en quantitat i qualitat de 6 comunitats per mitjà de mòduls d'infraestructura comunitària d'aigua replicables.</p>	<p>Es van identificar més de 25 comunitats i es van prioritzar 6 comunitats de Salta (San Luís), Còrdoba, Jujuy (Juellar), Santiago del Estero (Pinto, Monte Quemado i San José del Boquerón) per a l'execució de mòduls d'abastiment demostratius, ja en fase de proves.</p> <p>Els mòduls demostratius de presa comunitària i captació d'aigua de pluja estan sent replicats en el nord de Santiago de l'Estorada i Còrdoba, a través de sengles projectes finançats per la Secretaria d'Ambient de la nació durant l'execució del present projecte.</p>
<p>Planificació integral de la gestió dels recursos hídrics en els territoris comunitaris a partir del desenvolupament de Sistemes d'Informació Geogràfica de relevamiento, anàlisi i generació de propostes.</p>	<p>S'ha enfortit el diagnòstic de les fonts d'aigua i la caracterització de sistemes comunitaris d'abastiment en pràcticament totes les comunitats organitzades en totes les províncies. S'estan implementant 6 Sistemes d'Informació Geogràfica provincials introduint-se dades sobre infraestructures hídriques comunitàries. S'estan desenvolupant estudis entorn de la gestió comunitària de sistemes d'abastiment per a consum humà i reg en Salta i Santiago del Estero, a la contaminació provocada per la indústria extractiva en Jujuy i per l'ús d'agrotòxics per a cultius extensius per a exportació a Còrdoba i Santiago del Estero.</p> <p>En Mendoza, s'ha avançat en la planificació integral de gestió dels recursos hídrics en el sistema de llacunes de Guanacache, per a aconseguir un maneig sostenible que permeti el desenrotllament de les comunitats que habiten el territori i recuperar la seva identitat com a poble originari.</p>

Mozambic

Durant el 2008 s'ha dut a terme la segona part de l'assessoria a l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament encetada durant el 2007. En aquest cas, s'ha treballat en la dotació d'aigua potable i sanejament dels Centres de Salut de Chicomo, Rio das Pedras i Murrie, incloent la distribució d'aigua als edificis, la millora de la xarxa de drenatge i la construcció de latrines millorades. A més, han estat rehabilitats els sistemes de recollida d'aigua pluja.

Tanmateix, s'han conclòs aquelles corresponents a la primera fase: Mavume, Panda i Doane.

Tanmateix, s'ha gestionat la construcció d'un sistema energètic solar al Centre de Salut de Rio das Pedras, que resta pendent de la construcció de la nova maternitat i la rehabilitació l'edifici principal del Centre. ESF, dins de la part d'Energia té contemplada la instal·lació d'un sistema

fotovoltaic a la nova maternitat com la principal prioritat en termes d'Energia, donada la importància d'aquest bloc. Però no es podria construir tal sistema fotovoltaic fins que no estigui construïda la maternitat, és a dir, a mitjans del 2009.

En relació a la Formació, 12 tècnics de la Direcció de Salut van ser formats en manteniment de bombes manuals i canalització d'aigua, així com en la manteniment de sistemes fotovoltaics.

Serveis Bàsics i Ciutadania

Camerun

El Programa Barris a Cameroun ha entrat a la seva segona fase, de la qual s'ha desenvolupat el seu primer any durant el 2008. Les infraestructures han estat bàsicament orientades a la provisió d'aigua als barris, tot i que s'ha continuat amb la millora de carrers i drenatges, també als deu nous barris que han estat afegits. S'ha continuat amb la potenciació de la part social i econòmica, així com la representativitat política dels espais veïnals generats.

Taula 3 Activitats de Cooperació al Camerun

Activitats	Descripció i Impactes
Seguiment i recolzament dels comitès veïnals de desenvolupament (CAD)	<p>S'ha facilitat la creació dels òrgans de representació comunitària dels 10 barris beneficiaris no presents a la primera fase del programa barris. D'aquests, quatre barris ja disposaven d'òrgans de representació de la població en matèria de desenvolupament més o menys representatius i el sis barris restants han estat estructurats en concertació amb el conjunt del teixit associatiu i de les autoritats tradicionals de cada barri en comitès veïnals anomenats "comitès d'animació per al desenvolupament (CAD)". A més a més s'ha continuat treballant amb els 5 CAD ja presents durant la primera fase del programa (2004-2007) (Melen I, Melen V, Melen 8OM, Elig Effa 7 i Nkom Nkana Plateau. Donat el fet de que es tractava d'una fase de llançament i d'impregnació, s'ha tingut un interès especial en calibrar la representativitat real d'aquests comitès de cara a recolzar els tres anys de programa en una base sòlida pel que fa a la participació.</p> <p>Actualment, tots els barris del programa disposen d'òrgans de representació de la població més o menys representatius dels quals 7 tenen personalitat jurídica formalitzada.</p>
Seguiment, recolzament i reforç del conjunt del teixit associatiu dels barris	<p>S'ha realitzat un esforç de fons per a identificar i entrar en contacte amb el teixit associatiu dels barris, a través d'una monografia socioeconòmica específica a cada barri i l'establiment d'una base de dades d'associacions amb el contacte i les principals característiques de cada grup identificat. La gran majoria del total de 163 grups humans d'interès, ha estat inclosa a la llista de distribució del punt associatiu, a partir de la qual es distribueixen un gran nombre d'informacions d'interès general</p> <p>S'han continuat realitzant els tallers mensuals dels dissabtes associatius al mateix temps que es preparaven les proposicions tècniques de la resta de formacions previstes al pla de formació integral del teixit associatiu.</p> <p>En total, l'assistència congregada pels 9 tallers dels <i>Dissabtes Associatius</i> ha estat de 490 persones. Tanmateix, s'ha desenvolupat una Formació en cultura associativa, adreçada als CAD, òrgans annexes i associacions de desenvolupament en cultura associativa, en 7 sessions, on han participat entre 10 i 15 persones per barri. De la mateixa manera, s'ha celebrat una formació especialitzada en gestió de projectes i desenvolupament local, seguida per 66 persones</p> <p>S'ha continuat amb l'establiment de connexions en xarxa entre el teixit associatiu dels barris i les associacions de segon i tercer nivell a escala local i nacional. Per una banda, l'elaboració dels continguts del pla de formació del teixit associatiu ha tingut en compte que el personal docent</p>

	<p>fos una mostra representativa del conjunt d'associacions i organitzacions de primer, segon i tercer nivell més representatives a escala local i nacional. L'objectiu es de dotar als responsables associatius beneficiaris de la formació del capital relacional necessari per a l'organització en xarxa. Per l'altra, l'organització de segon nivell agrupant el conjunt dels CAD dels barris del programa, el Col·lectiu de CAD de Yaoundé, forma actualment un comitè de pilotatge amb la resta d'actors institucionals del programa, tot interactuant permanentment amb les institucions locals i amb els responsables sectorials del govern en matèria d'abastament en aigua potable.</p>
<p>Establiment de comitès populars de gestió de les xarxes de serveis urbans instal·lades en el marc del Programa.</p>	<p>S'ha recolzat la posada en marxa de serveis de recollida d'escombraries en els 15 barris beneficiaris a través del recolzament de 3 associacions. L'organització de comitès de gestió de les xarxes d'aigua potable a instal·lar en el marc del programa es troba en ple procés de negociació entre els operadors del sector (CDE, Camwater) i els comitès d'animació per al desenvolupament dels barris beneficiaris (en la figura del COCADY).</p>
<p>Creació d'un sistema de gestió perenne de les fonts comunitàries.</p>	<p>Han estat identificat els fontaners potencials, al conjunt de barris beneficiaris.</p>
<p>Desenvolupament de la capacitat associativa i promotora dels grups de joves i dones als barris.</p>	<p>El fons de recolzament a les activitats socioculturals ha rebut durant el període cobert per aquest informe un total de 11 projectes, dels quals 6 han estat finançats.</p> <p>L'establiment conjunt de mecanismes de participació de dones als CAD i a les associacions, ha estat abordat mitjançant d'introducció de temari específic al programa de formació del teixit associatiu, i amb la introducció de quotes de participació reservades a les dones en el conjunt de les activitats formatives.</p> <p>Al mateix temps, s'està treballant la presa de responsabilitats i la inclusió orgànica de les associacions i col·lectius de dones en els comitès de gestió de les xarxes veïnals de distribució d'aigua potable, especialment pel que fa a la gestió de les fonts públiques.</p> <p>D'altra banda, fins al mes de novembre s'ha dut a terme una campanya d'informació i debat específica per a les associacions de dones de 5 dels barris beneficiaris identificades en el marc del Punt Associatiu.</p>
<p>Sensibilització sobre les pràctiques de salubritat i higiene en medi urbà.</p>	<p>Una primera fase de la diagnosi de la qualitat de l'aigua de consum a les llars ha estat realitzada, a una mostra significativa d'aquestes (35 de manera sistemàtica i 20 puntuals). En una segona etapa, l'anàlisi ha arribat a 30 i 49 llars, respectivament.</p> <p>Els resultats han estat publicats, contatant-se un impacte sobre la qualitat de l'aigua consumida gràcies a les activitats de sensibilització desenvolupades i que han arribat a unes 4000 persones.</p> <p>De la mateixa manera, s'ha identificat i analitzat la acceptació dels materials de transport i emmagatzemament segur d'aigua, de cara a la seva fabricació, a 12 barris i 186 llars. S'ha proposat un model de recipient adaptat, que ateses les dificultats tècniques a Cameroun, encara no ha estat fabricat per a la seva distribució massiva.</p>
<p>Realització de reunions de seguiment amb els comitès d'animació al desenvolupament (CAD) i les associacions veïnals.</p>	<p>El seguiment amb els comitès d'animació per al desenvolupament s'ha dut a terme a través de dos tipologies diferenciades de reunions: les reunions de seguiment de la realitat social de cada barri, on es perfilen les accions a portar a terme de manera conjunta amb cada comitè d'animació per al desenvolupament; i les reunions de seguiment de les obres en curs, en períodes d'obra amb una periodicitat setmanal. Reuneix tècnics de la contrapart, representants dels òrgans de representació comunitària del barri beneficiari i representants de les empreses adjudicatàries. Es tracta sobretot d'un marc de control i avaluació en temps real de la qualitat i pertinència de les realitzacions en</p>

	<p>infraestructures. En total, s'han dut a terme un total de 22 reunions d'aquest tipus en el conjunt dels 5 barris que han beneficiat de la realització d'obres en infraestructura.</p>
<p>Sensibilització sobre els drets i deures ciutadans.</p>	<p>S'han publicat dos números de "La gazette du quartier", revista de sensibilització sobre els drets i deures ciutadans. L'augment del nombre de barris del programa ha implicat un canvi significatiu pel que fa a la distribució de la Gazette. Així, el sistema de distribució ha estat racionalitzat i sistematitzat de manera que aquesta publicació arribés al conjunt de les associacions i altres organitzacions cíviqes del conjunt de barris del programa. En total, la llista de distribució de la gazette contempla la distribució als barris de 1009 exemplars. 48 exemplars suplementaris de "la gazette du quartier" es distribueixen a més a més a les institucions locals de proximitat i a d'altres actors de desenvolupament.</p> <p>"La gazette du quartier" es disponible en versió numèrica a les adreces electròniques http://es.geocities.com/pointassociatif/ i http://www.era-cameroun.com/gazette.php</p> <p>Tanmateix, s'ha realitzat un documental sobre el fenomen de la mobilització comunitària en el marc del programa barris.</p>
<p>Enfortiment de les relacions entre CAD, teixit associatiu i autoritats municipals.</p>	<p>S'ha percebut un interès renovat de les autoritats municipals cap al programa i cap a les problemàtiques dels barris, degut probablement al fet de que diversos membres dels Comitès d'Animació per al Desenvolupament dels barris del programa foren escollits consellers municipals en les darreres eleccions municipals (2007). Si bé això a conduït a una major presència de l'ajuntament en les activitats dels CAD i del teixit associatiu de base i al reconeixement formal dels CAD com a interlocutor de l'ajuntament en matèria de desenvolupament, les implicacions pràctiques d'aquesta presència encara no s'han concretat en res. Per altra banda el treball de base realitzat als barris nouvinguts en vista a augmentar la representativitat dels seus òrgans de presa de decisions a tret protagonisme a les activitats del COCADY (Col·lectiu de CAD de Yaoundé).</p> <p>Aquest últim ha participat, de manera conjunta amb les autoritats municipals, amb les autoritats nacionals (ministeri de l'energia i de l'aigua) i amb els responsables de la companyia nacional de gestió de les infraestructures de producció i distribució d'aigua potable (CAMWATER), així com amb l'operador privat que gestiona el servei (Camerounaise des Eaux), a la posada en marxa d'un comitè de pilotatge de les activitats del programa relatives a la creació de xarxes veïnals de distribució d'aigua potable. Aquest comitè s'ha reunit amb una freqüència trimestral al llarg de l'any.</p> <p>S'han instituït trobades trimestrals entre els responsables dels CAD (a través del COCADY) i les autoritats municipals i nacionals, així com amb els operadors del servei de producció i distribució d'aigua potable.</p>
<p>Recolzament a l'introducció del COCADY a la xarxa d'organitzacions de la societat civil local i nacional.</p>	<p>L'activitat de l'equip del programa s'ha centrat en millorar la representativitat dels CAD de base, especialment pel que fa a aquells acabats d'entrar. La seva articulació en organitzacions de segon i tercer nivell, com ara el COCADY o la Xarxa Nacional d'Habitants del Camerun, s'ha mantingut en segon terme i serà abordada en una fase posterior.</p>
<p>Disseny i aplicació d'un programa de formació per l'equip de promoció econòmica de la contrapart</p>	<p>S'ha dut a terme la formació de l'equip d'animadors del programa en muntatge de plans d'empresa. Això a permès que la contrapart local ERA prengués en mà l'acompanyament de les activitats generatrius d'ingressos a partir de la retorn al nord de l'expatriat format durant el 2007 per al recolzament dels grups d'emprenedors. Actualment el recolzament als emprenedors es realitza a través de la figura de l'animador socioeconòmic amb el recolzament en cada cas de l'animador de barri. El conjunt es responsabilitat directa del director de la intervenció</p>

	social.
Creació d'un punt d'informació i recolzament pels emprenedors	Un centre d'informació i de recolzament a l'activitat emprenedora ha estat creat en el marc del Punt Associatiu del Programa Barris. Durant el període cobert per aquest informe s'ha prioritzat la posada en marxa del centre de documentació, tot equipant-lo amb material divers (mobles, manuals i material bibliogràfic de base).
.Desenvolupament d'iniciatives econòmiques.	El Punt Associatiu – Centre d'empreses a continuat donant assistència tècnica a les iniciatives econòmiques provinents dels barris del programa tot intentant integrar els grups promotors en el teixit cívic dels seus barris d'origen. Actualment, 1 – La idea – 2 - Els membres – 3 – El producte i el mercat – 4 La producció– 5 – Els recursos humans – 6 – La comercialització – 7 – El finançament – 8 – Muntatge del pla d'empresa Hi ha 15 grups actualment immersos en el cicle de clarificació d'idees de projecte i 10 són els grups que han accedit a la fase de recerca de finançament i han presentat projectes a diverses entitats de micro-finances.
Establiment d'un fons per les assistències tècniques específiques als emprenedors/es.	S'han contactat diversos programes d'acompanyament d'emprenedors a escala local i nacional per tal d'assegurar l'acompanyament tècnic dels grups en formació. Es preveu la signatura de convencions particulars amb els més significatius per tal d'assegurar el seguiment tècnic apropiat de les idees desenvolupades pels diferents grups en el marc del centre d'empreses.
Constitució d'un fons de crèdit	Diverses convencions han estat signades amb empreses de microfinances per tal de garantir, mitjançant un fons de garantia depenent del centre d'empreses, almenys el 50% d'eventuals crèdits atorgats als grups tutoritzats en el marc del centre d'empreses. Els grups potencialment beneficiaris d'aquest fons de garantia són aquells que han finalitzat amb èxit el cicle de tallers del Centre d'empreses. Actualment 10 grups es troben immersos en processos de negociació amb les empreses de microfinances. Actualment s'està considerant la possibilitat de crear un producte financer propi del centre d'empreses vista la dificultat dels grups de trobar finançament adequat a les seves necessitat en el marc del sistema nacional d'empreses de micro-finançament.
Realització de la línia de base a l'inici del projecte i revisió al final.	Durant el període cobert per aquest informe s'ha realitzat una monografia específica de cada barri amb les informacions de caire social i econòmic de base. Per altra banda s'ha dissenyat un sistema informatitzat de monitoratge dels indicadors del programa a través de bases de dades connectades a un sistema d'informació geogràfica que hauria de ser funcional durant la segona meitat del segon semestre del projecte i que hauria de permetre l'explotació de les dades recollides en el conjunt de les monografies i el seguiment dels indicadors de manera accessible i en temps real.
Construcció de la xarxa de drenatge pluvial.	S'han construït un total de 191 metres lineals de cunetes en els barris Melen I i Elig Effa 7, corresponents en ambdós casos a prioritats identificades pel comitè d'animació per al desenvolupament de cada barri. Per a la realització d'aquestes obres en el marc del programa barris s'ha gaudit de la col.laboració tècnica i financera puntual de l'Escola Nacional Superior Politècnica de Yaundé. S'ha finalitzat la construcció de 310 metres lineals de cunetes al barri de Melen 5 en el marc de la rehabilitació de la "piste chefferie", així com la construcció de 66 metres lineals de cunetes en el barri de Nkom Kana Plateau en el marc de la urbanització del carrefour beignet, centre neuràlgic del barri. En ambdós casos es tracta de prioritats identificades pel comitè d'animació per al desenvolupament de cada barri.
Construcció de pistes per a vianants.	Durant el període cobert per aquest informe s'han construït un total de 204 metres lineals de pistes peatonals en els barris de Melen I i Elig Effa 7, corresponents en ambdós casos a prioritats identificades pel comitè d'animació per al desenvolupament de cada barri. Per a la realització d'aquestes obres en el marc del programa barris s'ha gaudit de la

	col.laboració tècnica i financera puntual de l'Escola Nacional Superior Politècnica de Yaundé.
Condicionament de pistes per a vehicles.	S'han executat tres obres de rehabilitació de pistes per a vehicles sumant en conjunt 361 metres lineals de pista per vehicles, més 1100 m2 de paviment en zona transitable (cruïlla) a tres barris, prioritats identificades pel comitè d'animació per al desenvolupament de cada barri.
Disseny i construcció de latrines millorades	Una tesina ha estat desenvolupada sobre els diferents models i mètodes de promoció d'obres de sanejament de baix cost que poden ésser viables al context dels barris beneficiaris.
Condicionament de fonts naturals d'aigua.	S'ha dut a terme la rehabilitació d'una font natural al barri de Melen V, en tant que prioritat identificada pel comitè d'animació per al desenvolupament de cada barri.
Construcció de sistemes de distribució d'aigua potable.	L'avantprojecte i els estudis geofísics per a la construcció d'una xarxa d'aigua potable a EBA han estat realitzats, i només resta la licitació pública per a la seva construcció. Per altra banda, els avantprojectes i els estudis complementaris per a l'extensió de xarxes als altres barris, s'han realitzat i les licitacions estan enllestides, només resta pendent l'acord tècnic amb Camwater i Camerounaise des eaux. Pel que fa a la instal·lació de fonts públiques de pagament, s'han escollit 29 emplaçaments i es negocien els contractes de cessió de l'espai.

Moçambic

Aquest primer any d'intervenció pilot al barri de Maxaquene A, ha servit per treballar en la consolidació dels elements que es consideren bàsics pel seu funcionament i projecció de futur, tan a nivell social amb la creació, capacitat i difusió pública de la OCB (Organização Comunitária de Base) juntament amb les campanyes realitzades, com a nivell tècnic amb la definició i construcció parcial dels elements constructius i els sistemes d'execució dels treballs donades les condicions existents.

Es va realitzar la redacció, adaptació local, traducció i entrega a les autoritats locals (DMAS – Direccão Municipal de Água e Saneamento) del projecte de drenatge de tot Maxaquene A, englobant els 60 quarteirões existents. Pel que fa les latrines, es van analitzar diversos models existents als barris propers (Urbanização i Mafalala) que juntament amb els requeriments de la població del barri va dissenyar un nou model amb espai per dutxa que intenta resoldre els problemes ocasionats per l'existència d'un nivell freàtic alt que va ser aprovat per les autoritats locals. Finalment s'han executat els 600 metres previstos de drenatge pluvial i 50 latrines,

Pel que fa a l'àmbit social, la instrumentalització política d'algunes associacions, la falta d'experiència en l'associacionisme i la presència d'altres projectes de cooperació que desvirtuen la seva funció fugint de l'activitat voluntària, provoca que el teixit associatiu del barri sigui escàs i feble. Aquest fet unit a la falta de polítiques locals provoca que tampoc existeixi un fort sentiment de pertinença al barri.

Durant el projecte es va treballar per consolidar una OCB al barri a partir de l'Associação Socio-Cultural Horizonte Azul (ASCHA), ja existent. Es va aconseguir la seva legalització al país i es va capacitar als seus membres tant a nivell de gestió com tècnic de cara a les campanyes que estaven previstes. Les campanyes es van desenvolupar a la totalitat del barri, més enllà dels quatre quarteirões del projecte i tractaven temes relacionats amb les bones pràctiques higièniques, els drets i deures dels ciutadans i la gestió dels residus sòlids urbans de manera que s'intenta lligar aquesta intervenció amb les construccions que es realitzen.

Taula 4 Activitats de Cooperació a Moçambic

Activitat	Descripció i Impactes
Creació de l'Organització Comunitària de Base (OCB) a partir de la selecció dels seus membres amb la població del barri.	L'Associação Socio-Cultural Horizonte Azul (ASCHA) s'ha legalitzat com a organització a Moçambic, i realitza reunions setmanals de coordinació d'activitats.
Formació dels membres de l'OCB.	S'han format als membres d'ASCHA, majoritàriament

	<p>per part de l'associació de dones del barri, en: Pràctiques higièniques. Drets i deures. Gestió residus sòlids. Gestió i administració d'entitats.</p>
Seguiment i recolzament institucional del conjunt d'associacions del barri.	<p>S'ha integrat a la associació de dones del barri dins les tasques socials del projecte. Altres associacions de suport als nens existents al barri participen conjuntament amb la OCB dins els esdeveniments realitzats com a inicis de campanyes.</p>
Selecció i aprovació pública de les infraestructures prioritàries seleccionades.	<p>Les infraestructures prioritàries van ser seleccionades per la població en reunió pública. El traçat definitiu del drenatge secundari ha estat aprovat pels caps de <i>quarteirão</i>, prèvia consulta al barri. Els beneficiaris de les latrines han estat escollits per la OCB i aprovats per Secretaria del Barri i Chefes de <i>Quarteirão</i>.</p>
Definició del parcel·lari i dels espais públics per part de la població.	<p>S'han censat les parcel·les i delimitat els carrers existents als 4 <i>quarteirões</i> de treball.</p>
Definició dels mecanismes de prestació de serveis bàsics i acompanyament de la constitució dels sistemes de prestació dels serveis.	<p>Reunió amb Aigues de Moçambic novembre 2008 per la coordinació de les activitats de drenatge amb les d'abastament. Reunió amb UGSM (gestió de residus) abril 2008, per estudiar la viabilitat de la neteja del drenatge. Es descarta per falta de finançament de les tasques i la possibilitat que sigui gestionat pels propis veïns.</p>
Campanya de sensibilització sobre els drets i deures ciutadans	<p>Campanya realitzada. Formació prèvia d'activistes i anàlisi de les necessitats del barri. Realització d'un esdeveniment de sortida (concurs infantil sobre drets i deures) i posteriors visites domiciliàries, conferències públiques i incidència als caps de <i>quarterao</i>.</p>
Creació d'un espai de diàleg entre l'OCB, les associacions i les autoritats municipals.	<p>S'ha proposat al municipi la creació d'un Comitè Tècnic que agrupi ONG's, FAPF i barri per coordinar les actuacions a realitzar a Maxaquene A. Actualment a la espera de resposta.</p>
Campanya de sensibilització sobre les pràctiques de salubritat i higiene en medi urbà.	<p>Campanya realitzada. Formació prèvia d'activistes i anàlisi de les necessitats del barri. Realització d'un esdeveniment de sortida (cercavila popular) i posteriors visites domiciliàries, conferències públiques i incidència als caps de <i>quarterao</i>.</p>
Campanya de sensibilització sobre les pràctiques de gestió residus urbans.	<p>Campanya realitzada. Formació prèvia d'activistes i anàlisi de les necessitats del barri. Realització d'un esdeveniment de sortida (jornada de neteja) i posteriors visites domiciliàries, conferències públiques i incidència als caps de <i>quarterao</i>.</p>
Formació de joves en tècniques de construcció.	<p>La primera setmana d'abril es van realitzar aules bàsiques gratuïtes per a tot els interessats del barri amb una participació d'unes 50 persones (10% de dones) A les 23 persones seleccionades per la realització de les obres se'ls hi ha prosseguit la formació durant la execució de les feines.</p>
Construcció de la xarxa de drenatge pluvial.	<p>S'han construït 270 metres de drenatge secundari pluvial i 330 metres de drenatge terciari.</p>
Construcció de latrines millorades.	<p>S'ha dissenyat un nou tipus de latrina millorada impermeable amb espai per a dutxa que s'adapta a les necessitats del barri. S'han construït 27 latrines amb fons propis del projecte. AMDEC ha construït 23 latrines addicionals.</p>
Aixecament d'un mapa georeferenciat de la trama	<p>S'ha identificat el parcel·lari de tot el barri. Existeixen enquestes socio-econòmiques de totes les</p>

urbanística de Maxaquene "A".	parcelas dels quateirãos 46-60. Un estudiant de la UPC està juntant tota aquesta documentació en un SIG.
Elaboració dels projectes constructius de la xarxa de drenatge a Maxaquene "A".	S'ha elaborat un projecte constructiu de drenatge per a tot el barri de Maxaquene A, s'ha traduït al portuguès i lliurat a l'administració local (DMAS) que l'ha aprovat.

Energia i Sostenibilitat

Programa Andí d'Electrificació Rural i Accés a les Energies Renovables (PAER).

El Programa, que durant el 2008 ha entrat al seu quart i darrer any d'execució, s'emmarca dins una regió on l'accés a l'energia per part de la població rural és molt baixa i on paradoxalment, es concentren gran part de les reserves de petroli i gas natural d'Amèrica Llatina, a banda del potencial present de generació d'energia hidroelèctrica.

La feina desenvolupada ha anat generant altres iniciatives, sobre tot a Perú i Equador, que reforcen en paral·lel al programa els aspectes de gestió ambiental, amb una visió municipalista i de acció complementària de governs locals i moviments de la societat civil.

CEDECAP.

S'ha finalitzat l'estudi de sostenibilitat i viabilitat econòmica del CEDECAP en el seu format actual, així mateix s'ha elaborat una informe amb el seu respectiu full de ruta per a la millora del CEDECAP. En aquest estudi s'ha posat de manifest la necessitat un canvi d'estratègia del projecte per a aconseguir una major sostenibilitat del CEDECAP així com una major pertinència i impacte. D'aquesta manera, s'ha identificat institucions educatives avalades pel Ministeri d'Educació del Perú per a introduir mòduls d'energies renovables en els currículums dels centres d'educació formal. En particular fomentará els usos productius de l'energia per a zones rurals aïllades i que usen les energies renovables per a millorar el teixit econòmic i productiu. Per a això s'ha identificat centres d'educació bàsica secundària i d'educació tecnicoproductiva, a més del treball que es realitza amb les universitats, la investigació i les demandes de capacitació puntuals. En este sentit durant este període, des de juliol del 2008, s'ha començat a treballar amb la institució educativa Fe i Alegria i els seus centres d'educació tecnicoproductiva CEFOP i s'han coordinat futures col·laboracions amb els projectes d'educació tecnicoproductiva de l'AECID, la ONG Educació Sense Fronteres i l'Associació Chira a Perú. Tant a Equador i Bolívia s'estan reprenent contactes amb institucions anàlogues per a dissenyar una possible actuació-rèplica d'este treball.

Al mateix temps s'han continuat realitzant tallers, seminaris i cursos de capacitació com en els anys anteriors. En este període, s'han realitzat 8 esdeveniments d'aquest tipus.

Per un altre costat s'ha estat treballant en la sistematització del Pla Provincial d'Electrificació Rural que el CEDECAP ha impulsat com a prova pilot i part d'una línia d'investigació així com una forma de sensibilitzar i capacitar a les autoritats locals de la importància i possibilitat de garantir l'accés a l'energia a les poblacions aïllades.

Una altra línia d'investigació que s'està desenrotllant amb estudiants de fi de carrera i fi de màster és la de la caracterització i validació dels biodigestors de mànega de plàstic.

Finalment s'està recolzant amb el procés de capacitació a projectes d'electrificació rural d'edifica i híbrids.

Projectes Energètics Demostratius.

Sistemes fotovoltaics per a comunicació per ràdio Orellana (Equador): s'han realitzat visites de seguiment a les instal·lacions fotovoltaiques així com s'està fent un reforç en la capacitació dels beneficiaris i operadors.

Sistema col·lectiu d'aerogeneració a petita escala per a electrificació rural en Cajamarca (Perú): S'ha culminat la instal·lació de 22 aerogeneradors de baixa potència en la comunitat l'Alumbre i s'ha realitzat la capacitació a usuaris i a operadors a més de posar en marxa un model de gestió comunitari que garanteixi la sostenibilitat econòmica del projecte. Se segueix amb el procés d'identificació de comunitats tant a Perú com a Bolívia per a la rèplica d'aquest projecte.

Millora de l'accés a l'energia en la zona rurals de Bolívia : Fins a la data a Bolívia s'han instal·lant les cuines eficients a llenya i millorades en les comunitats de Chancani i Saqa Saqa (Municipi de Sacaca – Potosí), els beneficiari són 30 famílies. S'han construït 6 dutxes

comunitàries, 2 en la comunitat de Chancani, 2 en Tojari i 2 en Chataca (Municipi de Sacaca – Potosí) beneficiant 45 famílies. El disseny i instal·lació de la microxarxa abastida per energia solar fotovoltaica ja està acabat, una vegada concloses les obres civils necessària en la comunitat de Saqa Saqa de nou famílies. S'està mesurant el recurs eòlic per a l'execució d'un projecte d'electrificació amb energia eòlica.

Recuperació de sistemes fotovoltaics comunitaris en Orellana (Equador): s'han realitzat visites de seguiment a les instal·lacions fotovoltaïques així com s'està fent un reforç en la capacitat dels beneficiaris i operadors.

Turbines de riu per a l'electrificació rural en l'Amazònia en Orellana (Equador): s'ha identificat una comunitat riberenca per a electrificar les seues zones comunes per mitjà de turbines de riu. S'han instal·lat un total de 3 turbines de riu.

Indústries Extractives

A Orellana (Equador): Dins del suport que se li està donant al Comité de DDHH d'Orellana, a l'Oficina de Dret Ambiental (ODA) i a la Xarxa de Líders Comunitaris, perquè es converteixin en actors rellevants de la defensa del medi ambient i generin el coneixement necessari i l'assessorament adequat per a minimitzar els impactes socials i ambientals de la indústria extractiva de petroli en l'Amazònia Equatoriana, podem destacar:

Assessorament Legal, acompanyament i atenció mèdica i psicològica als afectats directament i indirectament per la repressió militar existent al desembre del 2007 en la parròquia de Dayuma. Repercussions mèdiques, psicològiques i judicials.

Assessorament legal, acompanyament a la comunitat indígena Huaorani afectada i denúncia nacional i internacional, del vessament de petroli provocat per l'empresa Repsol en el parc Nacional del Yasuní, a principis de gener del 2008. Desastre mediambiental que encara segueix en passos previs a juí, remediació ambiental i fiscalització dels danys ambientals i socials provocats.

Recopilació d'informació social, metgessa i psicològica dels principals afectats per la mala gestió dels pous petrolers de l'empresa petrolera francesa Perenco.

Firma d'acords amb la municipalitat d'Orellana per a enfortir la gestió ambiental de municipi.

Firma de preacords amb el Laboratori d'Aigües-Sòls d'Orellana per a capacitar als tècnics municipals i recolzar el procés de monitoreig participatiu en les comunitats veïnes als pous petrolers.

Preparació de materials de suport i facilitadors, amb el suport de voluntaris de Tarragona, per a les capacitacions a líders comunitaris sobre la identificació de contaminants fisico-químics en aigua, sòl i aire.

S'han identificat 4 punts de mostratge d'aigua i sòls i s'ha començat a formar els promotors ambientals de la zona.

Realització de trobades, seminaris i tallers per a discutir temes de primera prioritat política per al país i per a la província: 1. Elaboració de propostes per a l'articulat de la constitució, relacionat amb medioambiente i pobles indígenes; 2. Elaboració de propostes per a les noves lleis de mineria, hidrocarburs i llei d'aigües.

A Perú (Cajamarca): S'ha continuat realitzant activitats amb la nostra contrapart GRUFIDES, en les dos vies d'intervenció establertes:

S'ha presentat un document resum, sobre el treball realitzat per l'equip de "Energia i Desenvolupament" de GRUFIDES i ESF, en el que contextualitzem la problemàtica d'accés a l'energia en Cajamarca i la desigual provisió energètica que tenen població rural i grans empreses mineres. En les conclusions i recomanacions, busquem alternatives i canvis en les polítiques d'electrificació rural, per a garantir l'accés a les poblacions més aïllades.

S'ha replicat, sistematitzat i difós l'estudi de les afectacions al recurs hídic de l'activitat minera d'extracció d'or, a tall obert amb la tècnica de lixiviació per cianur. Estudi realitzat per ESF i GRUFIDES, durant més d'1 any de col·laboració conjunta.

S'ha començat la primera de les 4 campanyes de monitoreig d'aigua i sediments, que amb el suport de tesis de la UPC, ESF i GRUFIDES realitzarà durant l'any que ve.

S'ha firmat principi d'acord amb municipalitats de la conca del Jequetepeque (província de San Pablo, Districte de Tumbadén) afectades per la mineria o susceptible de ser-ho, segons els plans d'expansió minera en la regió, per a millorar les eines de gestió ambiental, i que estes siguen útils per a la defensa del medi ambient i ordenació del territori.

S'ha realitzat assessorament legal a comunitats afectades per les conseqüències de l'activitat minera:

Comunitat de Choropampa, afectada per un vessament de mercuri

Comunitat de Negritos, afectada per expropiació de terres sense consulta ni idemnizació
 Comunitat de Porcón Abajo, afectada per estar 15 líders denunciats per anar en contra de l'interés nacional, al manifestar-se per haver perdut un canal d'aigua, per activitats mineres.

Equador

El projecte d'Enfortiment del procés de Gestió Pública Ambiental en la província d'Orellana, té com a objectiu principal el contribuir a minimitzar la vulnerabilitat ambiental de les comunitats afectades pels impactes socials i ambientals de l'activitat extractiva petrolera. Per a això es pretén treballar l'enfortiment de capacitats d'institucions públiques i societat civil de la província d'Orellana en activitats encaminades a realitzar un millor seguiment, vigilància i denúncia dels impactes mediambientals negatius que provoca la indústria extractiva petrolera. El projecte té com objectiu clau, enfortir institucionalment tots els actors implicats, a més d'assessorar sobre els aspectes més tecnològics dels impactes. Les administracions públiques seran capacitades perquè puguin millorar les seves activitats relacionades amb les polítiques de gestió pública ambiental i desenrotllen les seues competències de la manera més completa possible. De la mateixa manera, es pretén facilitar que les institucions públiques treballen de forma transparent i participativa junt amb la població local perquè les seves actuacions siguin legítimes

Durant els quatre primers mesos de projecte, en 2008, s'ha iniciat un treball exhaustiu de capacitació i sensibilització a camperols, indígenes i organitzacions de base locals perquè coneguin els impactes negatius de l'activitat extractiva en els seus territoris. S'ha iniciat la formació de promotors ambientals comunitaris, oferint-los els coneixements necessaris per a poder realitzar monitoreigs ambientals en les zones afectades per vessaments de petroli, podent d'esta manera actuar de forma immediata davant d'un abocament i protegir els drets i salut dels habitants de les comunitats. S'ha acompanyat a les comunitats i propietaris de finques afectats pels vessaments de petroli i l'activitat sísmica, brindant-los assessorament tècnic i jurídic i defenent els seus drets davant de les institucions públiques competents (Cort Provincial de Justicia, Defensoría del Poble). A més, s'ha millorat la capacitat tècnica dels funcionaris municipals i el seu coordinació amb les organitzacions locals dedicades a la defensa dels drets humans i ambientals. S'ha iniciat un procés d'estudi de la situació legal actual. Els diferents actors involucrats en el conflicte ambiental han analitzat les debilitats i potencialitats de la legislació actual i les competències de cada una de de les institucions públiques per a la gestió ambiental. Finalment, s'ha iniciat un procés de denúncia pública i anàlisi de la situació actual en la província d'Orellana. A través de la web de la Fundació Regional d'Assessoria de Drets Humans (INREDH) s'ha iniciat la publicació d'un butlletí electrònic en el que s'analitza diversos casos de justícia ambiental associats a l'activitats extractiva (www.inredh.org).

Perú

Al Perú, s'està treballant, ja fora del PAER com a Equador, a l'Enfortiment dels processos de Gestió Pública Ambiental a la conca alta del Jequetepeque. Aquesta conca concentrarà la més gran vulnerabilitat davant l'expansió dels projectes miners a Cajamarca i per això s'està enfortint l'aliança entre actors locals per millorar la gestió i vigilància ambientals.

Durant el 2008 tot just s'ha començat amb aquesta acció.

Taula 5 Activitats de Cooperació al Perú

Activitats	Descripció i Impactes
Caracterització de les zones d'actuació en la Conca del Jequetepeque	S'està realitzant un estudi sobre els actuals enfocaments productius en la conca del Jequetepeque:el qual retroalimentarà el procés de Zonificació Ecològica i Econòmica de la conca del Jequetepeque, des de les seves zones de conservació en la part alta, fins a la distribució o ordenament del territori per activitats productives en la part mitjana i baixa.. Així mateix, es du a terme una anàlisi socio-demogràfic i ambiental, i un estudi cronològic dels antecedents i successos més rellevants que han succeït en la Conca del Jequetepeque en els últims anys, en l'àmbit ambiental i productiu.
Desenvolupament de Propostes de gestió	Com a activitats prèvies, s'han anat realitzant diferents estudis: Anàlisi del marc legal vigent sobre competències ambientals del

<p>d'àrees de protecció i Conservació en la Conca del Jequetepeque</p>	<p>govern nacional i dels governs regionals i locals. Document Finalitzat. Competències i funcions exclusives i compartides de cada òrgan de govern amb competències ambientals. Relacions entre els diferents nivells de governs amb competències ambientals. Situació actual de les competències transferides i del procés de descentralització iniciat fa anys. Disseny d'estratègia per a l'enfortiment de governs locals en àrea de gestió ambiental. Creació de les comissions Ambientals municipals (CAM) i Anàlisi i crítica de l'actual Codi del Medi Ambient. S'ha dut a terme un important taller, conversatori institucional o espai de discussió dirigit a membres del Ministeri de l'Ambient, Gerència de RRNN del GR de Cajamarca i municipalitats afectades pel conflicte dels recursos naturals amb l'objectiu de discutir i compartir experiències sobre</p>
<p>Enfortiment de tècnics i departaments locals en l'ús dels mecanismes proposats de gestió ambiental.</p>	<p>Reunions de treball mensual amb funcionaris a nivell regional i local. Discussió d'agendes ambientals descentralitzades en espais com la CAR (Comissió Ambiental Regional), amb la funció de contribuir a millorar la gestió ambiental dels diferents sectors econòmics de la regió. Acompanyament i assessorament legal a municipalitats de Magdalena i Choropampa en el Cas del Vessament de Mercuri ocorregut l'any 2000. Acompanyament i assessorament legal a comunitats rurals, comissions de regants del canal Quilish-quishuar per vessament de conglomerat de coure en accident de tràfic de l'empresa transnacional GoldFields. Reunions amb caràcter bimensual amb membres de la Gerència de RRNN del Gov Regional i amb la resta d'integrants de la CAR sobre els protocols i mesures de seguretat preventiva en el transport de materials tòxics i perillosos per les carreteres de la conca.</p>
<p>Desenvolupament del procés d'Ordenament Territorial i Zonificació Ecològica i Econòmica (OT/ZEE) en la zona de treball, en la conca del Jequetepeque</p>	<p>La participació del projecte en este procés, impulsat per la Gerència de RRNN del Govern Regional de Cajamarca, és la col·laboració de personal de la nostra contrapart GRUFIDES en les activitats següents: Participació en la redacció de la Guia per al Procés d'Ordenament Territorial i Zonificació Ecològica Econòmica a nivell Regional i Provincial. Creació d'espais de concertació, elaborar les polítiques de desenvolupament basant-se en els insumos que ha proporcionat el procés previ d'OT/ZEE. Articulació amb els processos locals provincials i districtals d'OT/ZEE Socialització dels beneficis i limitacions dels actuals Liniaments Generals per a la Gestió de les Àrees de Gestió Municipal (LOM), Llei d'Àrees Naturals Protegides i articulació amb el Sistema Nacional d'Àrees Naturals Protegides per l'Estat (SINANPE)</p>
<p>Identificació i formació multidisciplinària de les comunitats al voltant De l'activitat extractiva minera i els seus impactes en els recursos hídrics</p>	<p>Activitats de suport als Fronts de Defensa Ambiental de la conca baixa i de la conca alta del riu Jequetepeque. Organització de xarrades i esdeveniments de difusió sobre la importància per a tota la conca de l'existència de l'àrea de conservació de les Llacunes d'Alt Perú, parc natural amenaçat per activitats d'expansió de l'empresa Minera Yanacocha. Reunions de treball amb el Grup Impulsor de Riscos de Desastres.</p>
<p>Disseny i implementació d'un Sistema de Vigilància Participativa del Recurs Hídric</p>	<p>Realització de 2 Tallers de capacitació a comunitats de les províncies de Bambamarca i San Marcos sobre la importància de realitzar un Monitoreo: conceptes bàsics: què monitorer i per què?; Formació replicable a altres comunitats de la conca. Elecció dels Bioindicadors de Qualitat Ambiental a mesurar.</p>

(SVPRH)	<p>Mostratge tècnic de 9 punts de monitoreo en àrees prioritzades en la conca alta.</p> <p>Executada la primera de les 4 campanyes de monitoreig d'aigües planificades per al global del projecte. (Veure annex: Justificació Monitoreo)</p> <p>Traslladades les mostres d'aigua i sediments als laboratoris de la Universitat Catòlica de Lima i la Universitat Politècnica de Catalunya. (a l'espera dels primers resultats)</p> <p>S'ha previst basant-se en la decisió dels tècnics i enginyers/es químics que han dissenyat el SVPRH, que per a obtenir una major veracitat dels resultats, l'arreglada de mostres s'allargarà en el transcurs de tot el projecte.</p> <p>S'ha col·laborat, assessorat i supervisat també el procés de Monitoreo ambiental que una consultora independent està duent a terme, amb finançament del BID en altres dos conques de Cajamarca.</p>
---------	---

Bolivia

El projecte de Millora de l'accés a l'energia en la zona rurals de Bolívia constituïx una iniciativa que supera el marc temporal del PAER.

En el marc de les activitats d'electrificació d'una comunitat amb la microxarxa proveïda amb un sistema fotovoltaic, la implementació de cuines eficients a llenya i solars i la construcció de 6 dutxes comunitàries abastida amb aigua calenta per mitjà de sistemes termosolars, s'estan desenvolupant en el territori del Municipi de Sacaca, província d'Alonso d'Ibañez, en la part Nord del Departament del Potosí tal com estava prevista en la formulació de l'esmentat projecte.

Respecte a l'activitat d'electrificació amb sistemes fotovoltaic s'ha treballat en Saqa Saqa que compta amb 8 famílies i aproximadament unes 25 persones.

Les dutxes amb sistemes termosolars s'estan implementant en les comunitats de Tojari (18 famílies i al voltant de 76 persones), Chataca (21 famílies, aproximadament 95 persones) i Chancani (16 famílies i unes 75 persones).

Sobre l'electrificació d'una comunitat per mitjà d'aerogeneradors de petita potència IT-PE-100 va haver-hi un canvi de zona. Fins a mitjans del 2008 s'ha estudiat el recurs eòlic en la zona del Municipi de Pocona, província Carrasco en el Departament de Cochabamba, en dos comunitats: Garrot (16 famílies, unes 80 persones) i Mataral (10 famílies, unes 50 persones). L'estudi va donar resultats poc satisfactoris i es va decidir canviar de zona; actualment s'estan registrant els valors de velocitat i direcció de vent en els Ayllus d'Iruni (12 famílies, unes 50 persones) i Vila Qollo (19 famílies, aproximadament 75 persones).

En un taller local, s'ha començat la transferència de tecnologia per a la fabricació de l'IT-PE-100, un aerogenerador de baixa potència, ideal per a abastir energia elèctrica als caserius de les zones rurals de Bolívia. La implementació dels projectes demostratius és la clau perquè les autoritats puguin començar a prendre en consideració en les seues planificacions energètics la possibilitat d'aconseguir (energèticament) zones aïllades per mitjà de l'ús de sistemes aïllats abastits per fonts d'energies renovables.

En aquest àmbit s'està demostrant que tals instal·lacions són eficients i al mateix temps sostenibles.

En el mes de novembre 2008 es va realitzar la instal·lació de sistemes fotovoltaics per a abastir d'energia elèctrica a les famílies de Saqa Saqa (part de la comunitat Layupampa, Municipi de Sacaca, Departament de Potosí) (veja http://www.youtube.Com/watch?v=Uu2xa_kPDx0). Tal sistema fotovoltaic proveeix a una microrred elèctrica que distribuïx electricitat les 8 famílies de Saqa Saqa, tècnicament una proposta innovadora a Bolívia.

S'han implementat, en 30 famílies de l'altiplà bolivià les cuines eficients a llenya i/o les solars i ja es troben en funcionament. Comentar que els beneficiaris s'han implicat en la realització d'un estudi de línia i d'impacte en el qual s'ha analitzat la reducció de les emissions de fum en l'interior de les llars, disminució de la llenya emprada per a la cocció dels aliments i el consegüent estalvi de temps per a l'amàs de la biomassa (llenya). En esta activitat s'ha col·laborat amb GTZ (Cooperació Tècnica Alemanya) i CEDESOL en la seua campanya de "10000 llars sense fum".

S'han construït les 6 dutxes comunitàries, 2 en la comunitat de Chancani, 2 en Tojari i 2 en Chiataca; les 3 comunitats pertanyen al Municipi de Sacaca, (Departament de Potosí).

Des del punt de vista social, la població, a més d'implicar-se amb la seva mà d'obra, han participant a les trobades per a fixar les bases de la creació d'un model de gestió forta per a garantir la sostenibilitat en el temps dels sistemes. L'Alcaldia de Sacaca va participar cobrint el 25% dels gastos en equips i s'ha compromés, per mitjà d'un conveni firmat amb els Sindicats de Chancani, Tojari i Chiataca, a recolzar tècnicament i econòmicament els comitès de Gestió.

Taula 6 Resum de les activitats de Cooperació al Desenvolupament

Activitat	Descripció
CAMERUN. Programa Barris extensió (Yaoundé) Fase 2	<p>Des de gener 2008 es continua l'execució del programa en la seva fase 2. S'ha ampliat a quinze barris l'acció, focalitzant en l'accés a l'aigua i sanejament, i començant per l'organització de les associacions veïnals que han de posar en marxa els serveis d'aigua, però també de precol·lecta de brossa:</p> <p>Pel que fa infraestructures, s'han dut a terme obres de vialitat, al nous barris i als antics: 705m de cunetes, 361m de pistes per vehicles i 1.100m² de cruïlles, han estat construïdes. Pel que fa a l'accés a l'aigua, s'han enllestit els projectes d'extensió de xarxes de 14 barris i la microxarxa d'un quinzè, a banda de recuperar una font natural a un d'ells. També s'ha desenvolupat un recipient per l'emmagatzemament segur d'aigua a les llars.</p> <p>Pel que fa a la part social, s'ha treballat molt la sensibilització ciutadana i la relació dels comitès d'animació dels barris, entre ells i amb la municipalitat. El component socioeconòmica, compta amb 15 grups en les diferents etapes de generació negocis locals.</p>
MOÇAMBIC. Programa Barris	<p>Aquest primer any d'intervenció pilot al barri de Maxaquene A, ha servit per treballar en la consolidació dels elements que es consideren bàsics pel seu funcionament i projecció de futur, tan a nivell social amb la creació, capacitat i difusió pública de la OCB (Organização Comunitária de Base) juntament amb les campanyes realitzades, com a nivell tècnic amb la definició i construcció parcial dels elements constructius i els sistemes d'execució dels treballs donades les condicions existents.</p> <p>S'han executat els 600 metres previstos de drenatge pluvial i 50 latrines, havent-se aixecat la trama urbanística de dos blocs del barri. S'ha liderat el procés de conformació d'un comitè d'urbanització, on són presents tots els actors que intervenen al barri i la pròpia municipalitat, a fi de coordinar la millora infraestructural.</p>
MOÇAMBIC. Inhambane	<p>Durant el 2008 s'ha dut a terme la segona part de l'assessoria a l'ACCD encetada durant el 2007. En aquest cas, s'ha treballat en la dotació d'aigua potable i sanejament dels Centres de Salut de Chicomo, Rio das Pedras i Murrie, incloent la distribució d'aigua als edificis, la millora de la xarxa de drenatge i la construcció de latrines millorades. A més, han estat rehabilitats els sistemes de recollida d'aigua pluja.</p> <p>Tanmateix, s'han conclòs aquelles corresponents a la primera fase: Mavume, Panda i Doane.</p> <p>En relació a la Formació, 12 tècnics de la Direcció de Salut van ser formats en manteniment de bombes manuals i canalització d'aigua, així com en la manteniment de sistemes fotovoltaics.</p>
EL SALVADOR. Reducció Vulnerabilitat	<p>A partir de mitjans del 2008, les accions de planificació i de desenvolupament de serveis i infraestructures del cicle de l'aigua, resten enquadrats en un únic programa, que arriba als departaments de Cabañas i La Paz.</p> <p>Hi ha tres línies de treball:</p> <p>Infraestructures i Serveis d'aigua potable i sanejament. S'ha executat al 50% l'abastament de Tilapa (147 famílies) i al Charcón s'ha construït un pou,</p>

	<p>començant-se amb el procés organitzatiu a 3 més. Es continuarà amb la configuració de l'operador comunitari rural, l'ASAP. S'ha dut a terme una campanya hidrosanitària a les comunitats de San Juan Buenavista, Santa Marta y Nuevo Amanecer, las cuales comparten un sistema de abastecimiento de agua, Tilapa, Pajales y Granadillas, cantón formado por 8 comunidades.</p> <p>Pel que fa a la planificació, s'ha fet el diagnòstic i redacció Pla Director al municipi de Tamanique, així com el seguiment de l'aplicació del Pla director a 8 municipis. S'ha iniciat a Chiltiupán i pel que fa al departament de Cabañas, s'ha començat el reconeixement de la conca del Titihuapa.</p> <p>S'han recolzat les xarxes de la societat civil per a la defensa del dret a l'aigua, tot estudiant els impactes dels acords comercials que s'estan negociant. Tanmateix, s'ha treballat per la connexió entre societat civil i partits polítics per tal que aquest incloguin l'aigua a les seves agendes i programes electorals.</p>
ARGENTINA. Seguretat abastament aigua.	<p>Durant l'any 2008, s'ha continuat amb el suport a les organitzacions que conformen el Moviment Nacional Campesino e Indígena (MNCI). Els beneficiaris directes són 4.500 famílies de comunitats campesinas e indígenes de les províncies de Mendoza, Còrdova, Santiago del Estero, Salta, Jujuy, Missions i Buenos Aires. L'enfortiment organitzatiu es va centrar en la gestió integral dels recursos hídrics, la generació de mecanismes de participació, així com la participació en xarxes pel dret a l'aigua.</p> <p>S'estan complementant amb el desenvolupament de sis mòduls demostratius d'abastiment. Paral·lelament s'avança en la investigació per a la planificació integral dels recursos hídrics, amb la implementació del Sistema d'Informació Geogràfica.</p>
Programa Andí d'electrificació rural i accés a les energies renovables	<p>El PAER, que durant el 2008 ha entrat al seu quart i darrer any d'execució, ha continuat desenvolupant projectes demostratius en els tres països, l'enfortiment pedagògic del CEDECAP, com a centre difusor de tecnologies i bones pràctiques sectorials, i el suport als conflictes ambientals relacionats amb l'energia.</p> <p>S'ha finalitzat l'estudi de sostenibilitat i viabilitat econòmica del CEDECAP, i s'ha elaborat una informe amb el seu respectiu full de ruta per a la seua millora. En aquest estudi s'ha posat de manifest la necessitat un canvi d'estratègia del projecte per a aconseguir una major sostenibilitat del CEDECAP així com una major pertinència i impacte. Al mateix temps s'han continuat realitzant tallers, seminaris i cursos de capacitació com als anys anteriors. En aquest període, s'han realitzat 8 esdeveniments d'este tipus. Per un altre costat s'ha estat treballant en la sistematització del Pla Provincial d'Electrificació Rural que el CEDECAP ha impulsat com prova pilot i part d'una línia d'investigació així com una forma de sensibilitzar i capacitar a les autoritats locals de la importància i possibilitat de garantir l'accés a l'energia a les poblacions aïllades.</p> <p>S'han dut a terme o donat seguiment a diversos projectes pilot:</p> <p>Sistemes fotovoltaics per a comunicació per ràdio Orellana (Equador): s'han realitzat visites de seguiment i capacitació.</p> <p>Sistema col·lectiu d'aerogeneració a petita escala per a electrificació rural en Cajamarca (Perú): S'ha culminat la instal·lació de 22 aerogeneradors en L'Alumbre i realitzat la capacitació a usuaris.</p> <p>A Bolívia s'han instal·lant les cuines eficients a llenya i millorades en les comunitats de Chancani i Saqa Saqa, els beneficiaris són 30 famílies. S'han construït 6 dutxes comunitàries, 2 en la comunitat de Chancani, 2 en Tojari i 2 en Chataca beneficiant 45 famílies. El disseny i instal·lació de la microxarxa abastida per energia solar fotovoltaica ja està acabat, una vegada concloses les obres civils necessària en la comunitat de Saqa Saqa de nou famílies. S'està mesurant el recurs eòlic per a l'execució d'un projecte d'electrificació amb energia eòlica.</p> <p>Recuperació de sistemes fotovoltaics comunitaris en Orellana (Equador): s'han realitzat visites de seguiment a les instal·lacions fotovoltaiques així com s'està fent un reforç en la capacitació dels beneficiaris i operadors.</p> <p>Turbines de riu per a l'electrificació rural en l'Amazònia en Orellana (Equador):</p>

	<p>s'ha identificat una comunitat riberenca per a electrificar les seues zones comunes per mitjà de turbines de riu. S'han instal·lat un total de 3 turbines de riu.</p> <p>A la part d'indústries extractives: En Orellana (Equador): Dins del suport que se li està donant al Comité de DDHH d'Orellana, a l'Oficina de Dret Ambiental (ODA) i a la Xarxa de Líders Comunitaris, podem destacar l'Assessorament Legal, acompanyament i atenció mèdica i psicològica als afectats pels conflictes socioambientals; Recopilació d'informació social, mèdica i psicològica dels principals afectats per la mala gestió dels pous petrolers de l'empresa petrolera francesa Perenco; Firma d'acords amb la municipalitat d'Orellana per a enfortir la gestió ambiental de municipi així com amb el Laboratori d'Aigües-Sòls d'Orellana per a capacitar als tècnics municipals i recolzar el procés de monitoreig participatiu en les comunitats veïnes als pous petrolers; les capacitacions a líders comunitaris sobre la identificació de contaminants fisico-químics en aigua, sòl i aire; i la realització de trobades, seminaris i tallers per a discutir temes de primera prioritat política per al país i per a la província.</p> <p>A Perú (Cajamarca): S'ha continuat realitzant activitats amb la nostra contrapart GRUFIDES, en les dos línes d'intervenció establertes: S'ha presentat un estudi sobre la problemàtica d'accés a l'energia en Cajamarca i la desigual provisió energètica que tenen població rural i grans empreses mineres; s'ha replicat, sistematitzat i difós l'estudi de les afectacions al recurs hídric de l'activitat minera d'extracció d'or i s'ha començat la primera de les 4 campanyes de monitoreig d'aigua i sediments; s'ha realitzat assessorament legal a comunitats afectades per les conseqüències de l'activitat minera (Choropampa, Negrets i Porcón Abajo).</p>
Gestió pública ambiental Equador Perú	En Orellana (Equador), l'objectiu principal el contribuir a minimitzar la vulnerabilitat ambiental de les comunitats afectades pels impactes socials i ambientals de l'activitat extractiva petrolera. Per a això es pretén treballar a l'enfortiment de capacitats d'institucions públiques i societat civil de la província d'Orellana en activitats encaminades a realitzar un millor seguiment, vigilància i denúncia dels impactes mediambientals negatius que provoca la indústria extractiva petrolera. De manera semblant, en Cajamarca (Perú) la conca alta del Jequetepeque concentrarà la mes gran vulnerabilitat davant l'expansió dels projectes miners a Cajamarca i per això s'està enfortint l'aliança entre actors locals per millorar la gestió i vigilància ambientals.

Educació per al Desenvolupament.

L'EPD engloba el conjunt d'accions que es desenvolupen al Nord, tot definint la nostra acció als espais de transformació social existents i amb la resta d'actors rellevants: moviments socials, ONGD, universitats, etc. L'EPD es desenvolupa en quatre línies de treball: Formació, Sensibilització, Recerca i Incidència.

Formació

Formació Reglada.

En col·laboració amb la Formació de Postgrau de la Universitat Oberta de Catalunya (UOC), ha ofert en el curs 2007-2008:

3a edició del Màster en Enginyeria aplicada a la Cooperació per al Desenvolupament Humà.

4a edició del Postgrau en Cooperació Internacional: Tecnologies per al Desenvolupament Humà, format per a dos cursos d'especialització: Cooperació Internacional: Gestió de Projectes d'Enginyeria i, aplicacions d'Enginyeria per al Desenvolupament Humà: Energia, Desenvolupament agropecuari i TIC.

Formació No Reglada:

Formació de Formadors.

En el 2008, s'ha continuat amb el projecte Integració de la Tecnologia per al Desenvolupament Humà (2007-2008) que ha permès consolidar la xarxa creada durant l'any anterior. Enguany, el projecte s'ha concretat en l'oferta formativa dirigida al professorat de l'àrea de Tecnologia en dos vessants: d'una banda, en metodologies participatives en l'aula en coherència amb els objectius enunciats en la nova matèria d'educació per a la Ciutadania. D'altra banda, en l'aprofundiment de la relació entre la tecnologia, el desenvolupament humà i sostenible i els objectius del Mil·lenni. Amb la realització d'aquests tallers es persegueix contribuir a consolidar la xarxa de docents de tecnologia oberta a altres factors d'Educació per al Desenvolupament per a profundir en el sector educatiu i difondre horitzontalment les propostes pedagògiques.

Cursos d'introducció al voluntariat.

Adreçats a voluntaris i voluntàries, durant el 2008 s'han realitzat en modalitat on *line*, set cursos d'introducció:

Taula 7 Cursos online de formació de voluntariat

Curs	NÚM. participants	Socis ISF
3a Edició Energia i Cooperació per al Desenvolupament Humà	41	15%
2a Edició Projectes d'abastiment d'energia en zones rurals	49	28%
4a Edició Voluntariat, Cooperació i Tecnologia per al Desenvolupament Humà	52	30%
5a Edició Voluntariat, Cooperació i Tecnologia per al Desenvolupament Humà	35	43%
4a Edició Energia i Cooperació per al Desenvolupament Humà	37	27%
4a edició Gestió de Projectes de Cooperació Internacional de Base Tecnològica	48	28%
2a Edició Aigua i Desenvolupament Humà	60	37%

Tots els cursos estan reconeguts per l'Univers-UPC i UOC Cooperació. Els cursos compten amb diferents consultors per a guiar l'alumne durant el procés d'aprenentatge. Entre els diferents consultors trobem professors vinculats a la UPC i la UDC (Universidade dona Corunya), experts en la matèria específica del curs, persones que treballen en terreny desenrotllant projectes de cooperació Internacional i voluntaris i voluntàries amb ampli bagatge formatiu en ESF.

Programa de Coneixement de la Realitat (PCR).

El PCR és un procés d'ensenyança-aprenentatge que permet conèixer de primera mà la realitat dels països on ESF i les seues respectives contraparts desenrotllen el seu treball. Durant l'edició 2008 **han participat 23 persones**. Les activitats exercides pels PCR han sigut les següents:

Taula 7 Activitats dins el Programa de Coneixement de Realitat

Etapa	Activitat
Formació <i>OnLine</i>	Per al curs Voluntariat, Cooperació i Tecnologia per al Desenvolupament Humà que mencionem en l'apartat anterior.
Formació tècnica	El programa de la formació ha sigut el següent: Elaboració i realització d'enquestes Aplicacions de GIS i GPS Pràctiques higièniques. Latrines
Formació comuna	On es tracten temes transversals (processos participatius, interculturalitat, comunicació, etc) Han assistit tant els participants als PCR com a socis i voluntaris d'ESF. En total han assistit 52 persones.
Estades en terreny	Les activitats exercides en el terreny pels participants en el PCR han sigut les següents:

	<p>Argentina. Les activitats realitzades durant el treball de camp han permès elaborar els següents Projecte Final de Carrera: Pla de maneig de recursos hídrics en el Canal de Corral Cremat, dins del projecte marc de Construint el dret a l'aigua en comunitats llauradores indígenes d'Argentina. Disseny i execució de l'obra de captació i abastiment d'aigua per a ús domèstic en la comunitat de Sant Lluïu.</p> <p>Camerun. Creació d'un sistema de Monitoreo d'informació amb l'objectiu de millorar el seguiment del Programa Barris i Projecte Aigua, que tenen com a objectiu la millora de la qualitat de vida dels barris de vivendes informals de la ciutat de Yaoundé. Participació i seguiment de la campanya de sensibilització realitzada en 15 barris de la ciutat de Yaoundé. Disseny, execució i valoració dels tallers de sensibilització sobre les bones pràctiques en la manipulació de l'aigua, sanejament i higiene.</p> <p>Moçambic. Organització tallers formatius en temes d'abastiment d'aigua i energia en la província d'Inhambane. Confecció del mapa, elaboració d'enquestes i de la base de dades georreferenciada de zones del barri de Maxaquene A (Maputo) que permeten avaluar l'evolució de les condicions del barri i la planificació de noves actuacions en el mateix: construccions de canals de drenatge d'aigües superficials i latrines familiars.</p> <p>El Salvador Aixecament d'informació social i tècnica del Municipi de Chiltiupán, en el Sud de la Serralada d'El Bàlsam. Processament de la informació en la base de dades com a pas previ a l'elaboració de l'anàlisi d'alternatives d'abastiment.</p> <p>Perú Dins del Programa d'electrificació rural i accés a energies renovables s'han realitzat les activitats següents: Avaluació d'un projecte pilot d'electrificació rural amb tecnologia eòlica local de baixa potència en la comunitat l'Alumbre. Elaboració d'enquestes i aixecament d'informació socioeconòmica i energètica d'un districte de Cajamarca. I en la línia de monitoreig ambiental s'ha participat junt amb la contrapart GRUFIDES, en les activitats següents: Avaluació d'un projecte de Participació i anàlisi de les capacitacions realitzades per la contrapart. Elaboració d'un estudi sobre el patró del consum d'aigua en el Departament de Cajamarca. Actualització de la base de dades de l'històric d'anàlisi de qualitat d'aigua</p> <p>Equador Acotació de terrenys de comunitats afectades per l'activitat de les indústries extractives en la província d'Orellana. Participació en activitats de Monitoreo químic ambiental en la zona. Realització de capacitacions a les comunitats rurals indígenes i al personal de l'Oficina de Dret Ambiental, Municipalitat i el Departament Ambiental Provincial d'Orellana</p>
Jornada d'avaluació	A la tornada, després de dur a terme les activitats en el terreny, s'organitza una jornada per a avaluar l'itinerari formatiu complet. En total han assistit 10 persones

Cap, finalment, destacar durant 2008 la publicació del número 7 de Quaderns Internacionals de Tecnologia per al Desenrotllament Humà, amb un monogràfic sobre Educació per al Desenrotllament. Així mateix, continua la col·laboració amb el Grup de Recerca en Cooperació per al Desenvolupament Humà de la UPC en matèria d'investigació aplicada.

En el marc d'investigació al Programa Barris a Moçambic i a Cameroun, l'activitat ha permès l'elaboració de les tesines següents:

Aplicació de SIG a la millora de servicis del barri de Maxaquene A

Pla Urbanístic del barri.

Projecte final de carrera, Proposta d'equipaments en Maxaquene A

Taula 8 Resum Activitats de Formació

Activitat	Descripció
Postgrau i Màster	En col·laboració amb la Formació de Postgrau de la UOC, durant el curs acadèmic 2007-2008 s'ha realitzat el Màster Enginyeria Aplicada a la Cooperació per al Desenvolupament i el Postgrau en Cooperació Internacional: Tecnologies per al desenvolupament humà, format per dos cursos d'especialització: Cooperació internacional: Gestió de projectes d'enginyeria, i Aplicacions d'enginyeria per al desenvolupament humà: Energia, Desenvolupament agropecuari i TIC.
Formació de professorat	Al juliol 2008 s'han realitzat els següents cursos: Metodologies actives a l'aula de tecnologia L'aula de Tecnologia i els Objectius del Mil·leni
Cursos d'introducció	S'han realitzat els següents cursos: Voluntariat, Cooperació i TpDH Gestió de Projectes Energia i Cooperació per al desenvolupament Projectes d'abastament d'energia a zones rurals Aigua i sanejament
Programa de Coneixement de la Realitat	23 voluntaris han participat al Programa, amb la implicació de la UPC, URV i UdG.
Quaderns TpDH	S'edita el número set de la revista, dedicat a Educació per al Desenvolupament.
Recerca Aplicada	En col·laboració amb el GRECDH i altres grups de recerca i departaments universitaris, s'ha continuat desenvolupant temes vinculats als projectes realitzats al Sud.
Participació en xarxes i altres contactes	RCE: membres del consell executiu i del consell editorial de la revista Educació i Sostenibilitat. AULATEC: Aula de recursos de tecnologia FCONGD: Comissió Educació per al Desenvolupament Biblioteca Gabriel Ferraté de la UPC Escola per al Desenrotllament (Llima) Consell editorial Quaderns Internacionals CEDECAP Federació Espanyola d'Enginyeria Sense Fronteres

Sensibilització, Incidència i Recerca.

La feina de sensibilització, incidència i recerca ve organitzant-se al voltant de res línies de treball: aigua, energia i indústries extractives, i sobirania alimentària. Les dues primeres s'organitzen en dues campanyes, mentre que la tercera línia es concreta en el suport a campanyes que tiren endavant altres col·lectius i entitats de Catalunya i resta de l'Estat. Durant el 2008 s'han inclòs en la lògica de campanyes els instruments i activitats de formació, en un pas per donar més coherència al conjunt d'activitats desenvolupades a ESF, i millorar la formació de base dels voluntaris i activistes que hi participen a les campanyes.

Aigua de Tothom, un dret i no una mercaderia.

En este 2008 ha culminat el treball que va començar en 2007 per a l'EXPO de Saragossa. En concret, s'ha participat en l'organització del pavelló de les iniciatives ciutadanes, anomenat El Far. Aquest ha tingut més d'un milió de visitants i ha constatat de dos activitats centrals una

exposició permanent i setmanes temàtiques. L'aportació d'ESF s'ha centrat en el dret humà a l'aigua i la gestió pública participativa. A Saragossa es van reunir durant l'última setmana de juny a més de 50 conferencians de més de 30 països de tot el món. Una vegada més, acadèmics, sindicats, operadors públics d'aigua, activistes, ONG, moviments socials, han treballat per a construir una nova gestió pública de l'aigua amb participació i control social, acordant una ferma oposició a tots els processos de mercantilització de l'aigua.

Altres activitats destacables de la campanya d'aigua han sigut les jornades Aigua i Servicis Urbans a Àfrica, celebrades en col·laboració amb el GRECDH-UPC al novembre, i on també va poder reunir-se a experts de distintes sectors dels serveis urbans i compartir experiències i bones pràctiques. També cal destacar les xarrades fetes en tot el territori que es van veure clarament influenciades pel període de sequera que va viure el país.

Taula 9 Activitats de la Campanya Aigua de Tothom, Un dret i no una Mercaderia

Activitats	Descripció
Realització de xerrades de sensibilització i exposició de l'estand sobre la problemàtica d'accés a aigua potable i sanejament,	<p>Dins la línia de xerrades tenim aquelles que van acompanyades de l'estand, passi de documental i xerrada i la resta que poden esdevenir d'alguna manera més puntuals. Pel que fa a l'exposició cal destacar que s'ha n'ha realitzat una de nova que es centra en el dret d'accés a l'aigua potable i el sanejament i les problemàtiques que es generen. S'intercalen fotos, vídeos i textos en un stand inflable molt atractiu. L'objectiu és donar a conèixer el paper de l'aigua dins els conflictes socials actuals al Sud i les claus per desactivar-los a través de l'assegurament d'aquests serveis bàsics. Aquest primer bloc d'activitats busca interactuar amb els ajuntaments, amb les entitats que gestionen l'aigua arreu del territori i la població local.</p> <p>També citar que durant el 2008 també s'ha disposat d'un nou documental, anomenat "<i>Aigua, un dret i no una mercaderia</i>" que recull entrevistes a experts internacionals i que ha esdevingut d'alguna manera l'ideari de la campanya.</p> <p>S'ha portat l'estand i/o s'han realitzat xerrades a Granollers, Molins de Rei, Terrassa, Esplugues, Universitat Politècnica de Catalunya, Illes Balears, a Juneda, a les Tertúlies Obertes de MEG, Reus, Roma, Badalona, Lleida, Diputació de Barcelona, Festa de l'Aigua, La Mercè de Barcelona, a Vilanova, Valladolid, Saragossa, Bilbao, Castellbisbal, Tarragona i Torrefarrera.</p> <p>També destacar que s'han fet xerrades o s'han recollit entrevistes a diferents mitjans de comunicació: en concret per aquesta activitat destaquem: 25televisió, televisió de Zaragoza i televisió d'Aragó. Pel que fa a la premsa escrita: el Periódico de Aragon, El Mundo, La Vanguardia, Canal Solidario, El Heraldo, Agencia EFE, butlletí ODG, Diagonal, Aragón Digital i VilaWeb – El Punt.</p>
Realització d'una commemoració central durant el Dia Mundial de l'Aigua.	<p>Per una banda es va participar en la Festa de l'Aigua organitzada per l'ACA, on es va dur l'exposició l'inflable. Es tracta d'un acte molt interessant ja que et permet apropar-te als milers de persones que hi participen. A més a més, ESF segueix participant en l'edició del manifest amb altres entitats i l'Agència Catalana de l'Aigua.</p> <p>Així com també es va realitzar una roda de premsa per presentar l'estudi de cas "Inversions de tothom, aigua per uns quants" i el documental "Aigua, un dret i no una mercaderia". Tot i que la data era poc propícia, per la coincidència amb dies festius, i va haver una gran participació de mitjans de premsa i es van realitzar entrevistes de radio, televisió i premsa escrita. Fet que evidencia la preocupació existent al voltant de l'aigua. Destaquem els mitjans Hoy Inversion, Agencia EFE - Cotizalia, La Malla, Canal Solidario, El Eco Diario, Disc@pnet, Liber Info, Diario Directo, Europa Press, El Mundo. També Televisió de</p>

	<p>Catalunya, 3cat24, Informatiu Catalunya Ràdio i la Xarxa de Televisions Locals.</p> <p>També es va realitzar una xerrada a la Universitat Politècnica de Catalunya per reflexionar sobre la gestió de l'Aigua, amb la participació del Consorci per a la Gestió Integral d'Aigües de Catalunya (CONGIAC) i Agües de Barcelona.</p>
<p>Elaboració de material audiovisual sobre la problemàtica i els conflictes socials que han estat referents arreu del món en la defensa de l'accés universal i el dret a l'aigua.</p>	<p>Per una banda es finalitzava el documental ja esmentat "<i>Aigua, un dret i no una mercaderia</i>" i també en paral·lel l'edició de la pel·lícula "<i>Jatun K'Ocha – El después</i>", que narra la situació a Bolívia actual, en referència a la situació de l'aigua després de la "guerra del agua". Aquest documental es va presentar públicament a l'Expo de Saragossa i es preveu que circuli per festivals internacionals.</p> <p>Finalment la nova exposició inflable de la campanya incorpora una vídeo de 7 minuts que es seguirà a través de 13 petites pantalles de DVD. Aquest vídeo compagina la descripció de la problemàtica de l'aigua al món amb imatges i entrevistes dels protagonistes del sud.</p>
<p>Realització d'un seminari internacional d'empreses públiques d'aigua de cooperació tècnica i social.</p>	<p>Aquesta activitat s'ha vinculat al treball realitzat durant l'Expo de Saragossa. Dins l'Expo hem tingut un paper notable ja que hem format part de la comissió permanent del pavelló de les iniciatives ciutadanes anomenat "El Faro". La comissió permanent és el primer espai de participació per les entitats i el més estratègic, estava formada per 7 entitats (Fundación Ecología y Desarrollo, Creu Roja Espanyola, Fundació Nova Cultura de l'Aigua, Intermón-Oxfam, WWF/Adena, Enginyeria Sense Fronteres i la Fundació Sustainlabour). Aquest fet feia que també passéssim a formar part a la vegada del consell del pavelló (27 entitats) i de l'assemblea del mateix (350 entitats). A més a més, vam coordinar una de les setmanes temàtiques que abordava la gestió pública i participativa de l'aigua amb la Fundació Sustainlabour.</p> <p>En aquest sentit durant al setmana es va desenvolupar tot un mòdul específic envers el paper del operadors públics de l'aigua, amb experts de Catalunya, Espanya i la resta del món. Destaquem les intervencions de Guillermo Amorabieta del Sindicat d'Obres Sanitàries de Buenos Aires, el Joan Gaya del CONGIAC, el Jaime Morell de Aguas Provinciales de Sevilla, l'Adriana Marquiso de la Federació de Funcionaris de Obres Sanitàries de l'Estat – Uruguay i el Luís PAdron de Aguas Bonarenses.</p> <p>Altres espais dins la mateixa setmana relacionats va ser el seminari sindical sobre el paper dels treballadors en la gestió de l'aigua. Amb la participació de gent de la Internacional de Serveis Públics, CCOO, CEDEX, Fundació Sustainlabour, FSAP-CCOO, CCOO-ISTAS, AgBar, així com sindicats de Colòmbia, Argentina, Uruguay, Perú, etc.</p> <p>Fruït de tot aquest treball i de la iniciativa del Govern de establir un Fons per l'Aigua, la proposta i el treball seguirà el pròxim any en consolidar alguna mena de col·laboració entre els actors públics dins del Fons esmentat.</p>
<p>Organitzar la trobada de la xarxa internacional Reclaiming Public Water (Per un model públic d'aigua)</p>	<p>També es va acabar vinculant al treball realitzat dins l'Expo de Saragossa, entenent que era estratègic aprofitar el ressò de la mateixa per arribar a la població de tot l'estat i en definitiva també de Catalunya.</p> <p>En aquest sentit dos blocs temàtics de la mateixa reunió versaven sobre la gestió pública i participativa amb control social, aprofundint sobre com avançar en els espais de participació de la ciutadania, i també, un mòdul encaminats en l'estat de la mercantilització de l'aigua així com també els seus impacte. Destaquem les participacions de Ayuda en Acció, Junta del agua Ecuador, CIEDRA Paraguay,</p>

	<p>ACICAFOC Nicaragua, Observatori Corporacions Europeas (CEO), FNCA, Universitat de Newcastle, France Libertés, Centre de Estudios Superiores Universitarios Bolivia, Blue Planet Project – Council of Canadians, Red Vida Uruguay i Colombia, Abruzzo Social Forum, Acción Contra el Hambre, Intermón Oxfam, Federación Nacional de Trabajadores del Agua Potable (FENTAP), Internacional de Servicios Públicos, Mesas Técnicas de Venezuela, Public Service International Service Unit i l'Observatorio de las Políticas Públicas y los Desc – El Salvador, entre altres.</p> <p>Per altra banda també es van organitzar espais de treball per abordar els dos temes centrals de la campanya internacional, la creació d'una Xarxa Europea de l'Aigua i el Fòrum Mundial de l'Aigua d'Istanbul.</p> <p>De forma paral·lela al seminari organitzat amb les activitats de El Faro també es va coorganitzar el Fòrum Mundial de les Lluites per l'Aigua a Saragossa. Aquest fòrum va encarar les problemàtiques de les grans preses, els transvasaments i les conseqüències de la privatització de l'aigua. En aquest Fòrum van participar moltes entitats de les que destaquem COAGRET, WWF/Adena, Ecologistes en Acció Aragó, Navarra i Catalunya, Fundació Nova Cultura de l'Aigua, ANSAR, Plataforma en Defensa de l'Ebre, Càrites, Centre d'Estudis Rurals CERAI, Medicus Mundi, Plataforma Rural, Xarxa per una Nova Cultura de l'Aigua, ASSEMAE Brasil, Fundació Sustainlabour, European Rivers Network, Grufides Perú, Ilisu Dam Campaign, International Rivers i Red Vida El Salvador.</p>
<p>Coordinació amb els actors de cooperació i aigua.</p>	<p>Els espais de coordinació de la campanya s'han vist molt reforçats al llarg del 2008. A nivell Català es participa dels espais de participació que proposa l'ACA, també es participa a la FCONGD en la comissió de polítiques de cooperació. Particularment també es va participar al Fòrum Social Català amb els seminaris d'aigua coorganitzats amb Ecologistes en Acció.</p> <p>Cal destacar que a través de xerrades a diferents municipis s'ha establert un lligam amb aquests i amb els diferents operadors d'aigua d'arreu de Catalunya, que si ve encara no s'ha formalitzat amb cap proposta concreta s'hi que ha reforçat l'intercanvi d'informació i interès. La veritat es que el treball amb les administracions i operadors públics s'ha consolidat molt i hi ha un canal de comunicació i intercanvi molt bo.</p> <p>En l'actualitat s'ha establert un punt de trobada i coordinació amb altres entitats que treballen temes d'aigua com són la Xarxa Nova Cultura de l'Aigua, l'Institut de Ciències i Tecnologia Ambiental de l'UAB i Ecologistes en Acció.</p>
<p>Realització de reunions de coordinació de la campanya a nivell estatal i internacional.</p>	<p>A nivell estatal: Es participa del grup d'aigua de la CONGDE així com també s'ha participat dins l'Expo de Saragossa en el pavelló de les iniciatives ciutadanes. També és manté un contacte actiu amb operadors d'aigua d'arreu de l'estat. Cal dir que en aquests moments hi ha hagut un augment considerable de espais de participació i coordinació de temes d'aigua arreu de l'estat, espais que hi participem com a Federació i que des de Catalunya fem seguiment com a secretaris de la campanya.</p> <p>A nivell internacional: En aquest sentit s'està participant activament de l'agenda internacional d'aigua de la societat civil. S'ha participat en reunions a Milà, s'ha organitzat la trobada a Saragossa i s'ha participat al Fòrum Social Europeu on s'ha presentat la nova Xarxa Europea per una Aigua Pública, de la qual formem part. Així com també estem i estarem</p>

	<p>participants de les reunions preparatòries del Fòrum Mundial de l'Aigua de Turquia 2009. Envers aquest Fòrum formem part del comitè internacional que està preparant tots els actes de la societat civil dins i fora del Fòrum oficial.</p> <p>A través de els expatriats en els països on treballem també s'ha participat en trobades locals i regionals, com per exemple el "<i>Foro por la Defensa y Sustentabilidad del Derecho Humano al Agua</i>" del Salvador de 2007, o la trobada de l'African Water Network d'Àfrica, o seminaris de la Red Vida d'Amèrica Llatina i el Carib.</p>
<p>Realització d'estudis de cas sobre la importància i la interrelació de l'aigua amb diferents aspectes del desenvolupament:</p>	<p>Pel que fa als estudis veníem amb feina pendent del 2007. En aquest sentit s'ha finalitzat l'estudi "Inversions de tothom, aigua per uns quants – De la mercantilització de l'aigua potable a la privatització: el cas de Camerun" de Camerun i "Con el Agua al Cuello – El proceso de Mercantilización de la Gestión del Agua" al Con Sud d'Amèrica Llatina. Per aquests estudis s'estan realitzant traduccions a diferents idiomes. També s'ha finalitzat l'estudi de Cas del Salvador.</p> <p>Per altra banda, durant el 2008 s'han iniciat tres estudis, el primer analitzar la relació entre Àfrica, Deute i Aigua (a través de les polítiques de condonació de deute HIPC), el segon els Crèdits FAD i l'Aigua i el tercer els Tractats de Lliure Comerç Europa amb Amèrica. Aquests estudis s'enllestiran el 2008 i es preveu la seva maquetació i edició durant el gener de 2009. Cal destacar que dos d'ells s'han realitzat conjuntament amb l'Observatori del Deute en la Globalització, donada la seva llarga experiència en la temàtica i que el tercer s'ha articulat amb el Centre de Defensa al Consumidor de El Salvador.</p>
<p>Jornades sobre aigua i sanejament en medi urbà</p>	<p>Les jornades "<i>Aigua i Serveis Urbans a l'Àfrica</i>" es van celebrar el 20 i 21 de Novembre a Barcelona i el 22 de Novembre a Rubí. Davant de les desoladores dades que recull Àfrica, entre 75 i 250 milions de persones pateixen escassetat d'aigua potable, vam analitzar i debatre com canviar aquesta situació. Aquestes jornades van estar coorganitzades amb el Grup de Recerca en Cooperació i Desenvolupament Humà (GRECDH) de la Universitat Politècnica de Catalunya.</p> <p>Les jornades van englobar diferents perspectives, i van acollir des d'un format de ponències més formal fins a tallers més participatius i d'intercanvi. D'una banda vam analitzar les polítiques de cooperació en serveis urbans i aigua impulsades, per fer-ho Sylvy Jaglin de la Universitat de Nantes, LATTS i CESTAN ens va posar en situació. També vam poder conèixer les polítiques de UN-Habitat i de l'Ajuntament de Barcelona.</p> <p>Després vam poder intercanviar bones pràctiques en la gestió de residus, l'abastament d'aigua i el sanejament. Vam intervenir ERA – Camerun i la GTZ – AGRESU.</p> <p>El següent bloc pretenia aprofundir en com els projectes en serveis urbans serveixen com a elements generadors de ciutadania, com a través d'aquests construïm teixit social. En aquest cas vam comptar amb la participació de Practical Action – ITDG, la Fundación CEAR i Arquitectes Sense Fronteres. Conjuntament amb aquesta ciutadania que té el deure de reclamar els seus drets vam analitzar la situació del dret humà a l'aigua a Àfrica amb Right to Water Programme de Kenya i Tanzania Water and Environmental Sanitations de Tanzania.</p> <p>Finalment el darrer bloc de les jornades analitzava la gestió de l'aigua i per fer-ho vam comptar amb conferències del Fundo de Inwestimento e Patrimônio do Abastecimento de Água de Moçambic, Enginyeria</p>

Crisi Energètica, Drets Humans a les Fosques.

Aquesta és la segona campanya que ESF posa en marxa, i està vinculada amb anteriors activitats que sobre les indústries extractives s'han desenvolupat en anys anteriors, i amb les accions de cooperació al desenvolupament en el camp ambiental i de drets humans.

Durant el 2008 es va desenvolupar un taller sobre la protecció de defensors de drets ambientals en què es va poder constatar la impunitat amb què treballen moltes transnacionals i empreses estatals del sector contra la qual lluiten els activistes ambientals, esdevenint ells víctimes de drets humans.

Així mateix, al maig es va participar en la Trobada social Alternativa al Petrolí (ESAP) en resposta al Fòrum Mundial del Petrolí de Madrid, on es van compartir espais amb entitats de tot el país.

Al novembre es va realitzar un cicle de conferències a Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona, així com a València on es qüestionava l'actual model energètic i es posava de manifest com les indústries extractives porten associada una històrica i contínua violació dels drets humans. Activistes com en Marino Calva (<http://www.youtube.com/watch?v=xQbYYDKS2zA>) van participar

Com ja fa sis edicions ininterrompudes, Enginyeria Sense Fronteres ha organitzat els Jornades d'Energies Renovables, afegint encara alguna activitat nova com ara el concurs de forns solars. Per una banda s'ha difós la problemàtica de l'accés a l'energia i els impactes dels indústries extractives als centres de secundària que ho han sol·licitat. Esta activitat s'ha realitzat mitjançant xerrades/tallers que és complementaren amb elements audiovisuals, en la mateixa línia que la participació en l'enllustre de "Cinema i Solidaritat". A Girona, també, se n'han realitzat al CFA-Girona (Escola d'Adults) i a l'IES Narcís Xifra. També a la universitat s'han fet diverses xerrades amb l'objectiu de difondre la problemàtica i captar nous voluntaris, ja que la majoria de voluntaris formen part del col·lectiu universitari.

Així mateix, es va concloure i va presentar a Barcelona i Madrid el llibre "El Preu Ocult de la Terra", en el que es van arreplegar les aportacions de diferents experts sobre la problemàtica de les indústries extractives. En aquest sentit, és va continuar amb la coordinació del grup d'entitats i experts que constitueix la Plataforma de Seguiment dels Indústries Extractives, enllestint-se la seva pàgina web (www.extractivas.org) com a espai de seguiment de conflictes ambientals.

El mes de novembre, és va mantenir una va reunir amb els responsables de REPSOL a Madrid, per tal d'establir canals de comunicació davant els eventuais episodis de contaminació i de violació de drets humans als països on ESF desenvolupa la seva lletgeta, especialment Equador i Bolívia. En la mateix línia, durant el mes de maig és va assistir i intervenir a la trobada del panell de la Iniciativa per la Transparència dels Indústries Extractives (EITI a anglès) amb la societat civil espanyola i la campanya internacional *Publish What You Pay*, convocada pel Govern Espanyol.

Sobirania Alimentària.

Pel que fa a la campanya de Sobirania Alimentària cal destacar la participació en l'organització del *Camp-a-ment: Crisi Alimentària. Qui guanya? Quants perden?*, una trobada internacional per a reflexionar sobre quins perills i reptes ha d'afrontar la Sobirania Alimentària: aspectes com la reforma agrària, tractats de lliure comerç o aliments *quilomètrics* van ser alguns dels panells que es van desenrotllar, en clau de formació per a voluntaris i activistes de les entitats participants.

Tanmateix, es va desenvolupar una publicació divulgativa sobre la Sobirania Alimentària, adreçada a nens, a banda d'altres materials relacionant el sistema de producció i distribució d'aliments amb el consum energètic actual. Igualment, es va donar suport a les activitats desenvolupades per altres entitats, com ara *No et mengis el món*, o el Dia de la Lluita Camperola.

Taula 10 Resum Activitats de Sensibilització, Incidència i Recerca

Activitat	Descripció
Campanya Aigua de Tothom	<p>S'ha realitzat dos estudis i es tenen enllestits tres més sobre diferents aspectes de la mercantilització de l'aigua.</p> <p>Participació a l'EXPO Zaragoza 2008 amb la setmana sobre la gestió pública i trobada de la <i>Reclaiming Public Water</i>, en col·laboració amb ISF Aragó.</p> <p>Jornades sobre Aigua i Serveis Urbans a l'Àfrica, a Rubí i Barcelona.</p> <p>Jornades sobre Aigua i Gestió de Conques a Lleida.</p> <p>Seguiment del Fondo del Agua del Govern espanyol i coordinació d'una proposta per generar PUP amb empreses públiques de l'Estat.</p> <p>Dia Mundial de l'Aigua: roda de premsa i presentació del cas de la privatització del servei d'aigua i sanejament al Cameroun.</p> <p>Participació en fòrums i xarxes internacionals</p> <p>Extensió de la Campanya Aigua a la resta de l'estat.</p> <p>Preparació del World Water Forum d'Istanbul amb els moviments europeus.</p>
Crisi Energètica, Drets Humans a les fosques	<p>En col·laboració amb Entrepobles, Medicus Mundi i d'altres entitats, un seminari sobre protecció d'activistes ambientals al Sud, i publicació d'un estudi sobre l'impacte als drets humans de les indústries extractives.</p> <p>Preparació de la campanya de sensibilització als transports públics de Barcelona, en col·laboració amb TMB.</p> <p>Un cicle de xerrades de sensibilització a Tarragona i Lleida, amb la preparació d'un llibre centrat en la situació als països andins de les activitats extractives, mineres i energètiques. A Girona, setmana de l'energia.</p> <p>Funcions de secretariat de la Plataforma de Seguiment de les Indústries Extractives, recolzant activitats com la contra cimera del Congrés Petroler Internacional o el curs d'estiu a la UAM a Madrid, entre d'altres.</p> <p>Participació a la trobada de l'EITI i converses amb REPSOL.</p>
Sobirania Alimentària	<p>Participació en campanyes i xarxes estatals i internacionals</p> <p>Organització del Camp-a-ment per la Sobirania alimentària.</p> <p>Elaboració de materials de difusió</p>
Participació catalanes, estatals i internacionals	<p>Xarxes</p> <p>Reclaiming Public Water</p> <p>European Water Public Water</p> <p>Supermercados No Gracias</p> <p>Plataforma Transgénicos Fuera</p> <p>Quien Debe a Quien</p> <p>Plataforma de Seguimiento de las Industrias Extractivas</p> <p>Seguiment de les comissions de cooperació i EPD de la FCONG, i el grup d'aigua de la CONGDE.</p>